

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudců Josefa Baxy, Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka, Miloslava Výborného a soudkyně Daniely Zemanové v právní věci navrhovatelů: **a) RSDr. Vlastimil Balín, b) Marian Dancso, c) Mgr. Hana Svobodová, Ph. D., d) Severočeši.cz**, politické hnutí se sídlem Čsl. armády 1766/84, Most, **e) Ing. Luboš Pitín**, a dalších účastníků řízení (odpůrců): **1) Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha 4, **2) MUDr. Alena Dernerová**, zastoupená JUDr. Richardem Malečkem, advokátem, se sídlem Lužná 716/21, Praha 6, ve věci návrhu na vyslovení neplatnosti volby kandidáta ve volbách do třetiny Senátu Parlamentu České republiky konaných ve dnech 7. a 8. října 2016 (první kolo) a ve dnech 14. a 15. října 2016 (druhé kolo) ve volebním obvodu č. 4 v Mostě, jímž byla napadena volba MUDr. Aleny Dernerové senátorkou ve volbách do třetiny Senátu Parlamentu České republiky konaných ve dnech 7. a 8. října 2016 (první kolo) a ve dnech 14. a 15. října 2016 (druhé kolo),

t a k t o :

- I. Volby do třetiny Senátu Parlamentu České republiky konané ve dnech 7. a 8. října 2016 (první kolo) a ve dnech 14. a 15. října 2016 (druhé kolo) ve volebním obvodu č. 4 v Mostě **j s o u n e p l a t n é**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci dle volebních stížností

[1] Pro volby do třetiny Senátu Parlamentu České republiky, vyhlášené prezidentem republiky (rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 21. dubna 2016 vyhlášené pod č. 138/2016 Sb.) současně s volbami do zastupitelstev krajů na dny 7. a 8. října 2016 (dále též „senátní volby“, včetně druhého kola konaného ve dnech 14. a 15. října 2016), podalo registrované politické hnutí Severočeši.cz (dále též „hnutí“) dne 1. srpna 2016 ve volebním obvodu č. 4 se sídlem v Mostě přihlášku k registraci kandidátky bez politické příslušnosti, dosavadní senátorky za tento volební obvod MUDr. Aleny Dernerové. Tato přihláška byla Magistrátem města Most (dále též „magistrát“) jakožto příslušným volebním orgánem (pověřený obecní úřad v sídle volebního obvodu ve smyslu § 13 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „volební zákon“) zaregistrována. Podle sdělení Státní volební komise ve Sbírce zákonů, publikovaného pod č. 340/2016 Sb., byla MUDr. Alena Dernerová v senátních volbách ve volebním obvodu č. 4 zvolena senátorkou.

[2] Nejvyšší správní soud v zákonné lhůtě (§ 87 odst. 2 věta poslední volebního zákona) obdržel tři samostatné návrhy na neplatnost volby kandidátky MUDr. Aleny Dernerové senátorkou (dále jen „volební stížnosti“). První volební stížnost podali dne 19. října 2016 společně navrhovatelé a), b) a c), tedy RSDr. Vlastimil Balín, Marian Dancso a Mgr. Hana Svobodová, Ph. D., občané s trvalým pobytem ve volebním obvodu č. 4; tato volební stížnost byla zapsána pod sp. zn. Vol 4/2016. Druhou volební stížnost, doručenou dne 24. října 2016, podalo samo hnutí Severočeši.cz [navrhovatel d)], za něž jednala JUDr. Hana Jeníčková, první místopředsdkyně hnutí; tato volební stížnost byla zapsána pod sp. zn. Vol 11/2016. Třetí volební stížnost podal tentýž den navrhovatel e) Ing. Luboš Pitín, občan s trvalým pobytem ve volebním obvodu č. 4; tato volební stížnost byla zapsána pod sp. zn. Vol 12/2016. Vzhledem k tomu, že volební stížnosti se týkaly stejného volebního obvodu a stejné kandidátky a byly obsahově obdobné (v případě volebních stížností Vol 11/2016 a Vol 12/2016 obsahově totožné), spojil je předseda senátu podle § 39 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), ke společnému projednání (usnesení č. j. Vol 4/2016 - 43 ze dne 2. listopadu 2016).

[3] Navrhovatel d) – politické hnutí Severočeši.cz – se domáhal vyslovení neplatnosti volby kandidátky z důvodu, že navrhovatel d), jednající prostřednictvím své zmocněnkyně (současně první místopředsdkyně hnutí) JUDr. Hany Jeníčkové, odvolal kandidaturu MUDr. Aleny Dernerové v senátních volbách více než 6 dní před uplynutím zákonem stanovené lhůty pro tento úkon. JUDr. Hana Jeníčková byla oprávněna za hnutí Severočeši.cz jednat, což vyplývá z údajů evidovaných v rejstříku stran a hnutí, a magistrát byl povinen k jejím úkonům přihlížet. Navrhovatel d) se rovněž domnívá, že ze stanoviska Ministerstva vnitra, jež si sám magistrát vyžádal, vyplývá jasný pokyn odvolání kandidátky respektovat. Magistrát však *„opakovaně odmítl zveřejnit ve všech volebních místnostech příslušného obvodu prohlášení o odvolání kandidatury MUDr. Dernerové, kdy toto pak následně opravdu nezveřejnil a při zjišťování výsledků hlasování přihlížel k hlasům pro odvolanou kandidátku“*, tedy *„ponechal ve svobodném volebním boji kandidáta proti vůli politického hnutí, které jej ke kandidatuře přihlásilo“*, čímž mělo dojít k porušení již zmiňovaného § 66 odst. 3 volebního zákona, narušení principu svobodné soutěže politických stran, zásahu do složení elektorátu a zejména přímému ovlivnění výsledku senátních voleb. Pokud by magistrát odvolání kandidátky zmocněncem hnutí respektoval, rozložení hlasů v prvním kole by bylo naprosto odlišné (nelze předpokládat, že hlasy odevzdané odvolané kandidátce by byly rovnoměrně rozloženy mezi ostatní kandidáty) a do druhého kola by tak postoupili jiní kandidáti (zejména nikoli MUDr. Alena Dernerová). Dle názoru navrhovatele d) je tak *„nepochybné, že jednomu ze zbývajících kandidátů bylo postupem volebního orgánu znemožněno postoupit do II. kola a tím mu byla odeprána možnost ucházet se o senátorský mandát.“* Popsané zatemnění výsledků voleb se mělo nejvíce projevit na výsledcích druhého kola senátních voleb, neboť MUDr. Alena Dernerová v tomto kole získala více než 70 % hlasů a byla zvolena senátorkou. Krom toho mohla mít na výsledek senátních voleb ve volebním obvodu č. 4 v Mostě vliv skutečnost, že v době konání druhého kola již bylo obecně známo, že výsledky voleb budou pravděpodobně zpochybněny. Navrhovatel d) také upozornil na odlišný přístup Krajského úřadu Ústeckého kraje, který odvolání kandidátů navrhovatele d) pro volby do zastupitelstva Ústeckého kraje JUDr. Hanou Jeníčkovou akceptoval. Jeho postup následně potvrdil Krajský soud v Ústí nad Labem, který zamítl žalobu na ochranu před nezákonným zásahem směřující proti tomuto postupu.

[4] Totožnou argumentaci, včetně většiny důkazních návrhů, obsahovala volební stížnost navrhovatele e) – Ing. Luboše Pitína. Ve vztahu k postupu magistrátu navrhovatel e) s odkazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 18. října 1995 sp. zn. Pl ÚS 26/94 dodal, že jím došlo k nepřípustnému zásahu do vnitřních poměrů hnutí a porušení čl. 20 Listiny základních práv a svobod a § 5 odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o politických stranách“).

[5] Volební stížnost navrhovatelů a), b) a c) byla také obsahově podobná; podle ní byl postup volební zmocněnkyně hnutí Severočeši.cz, JUDr. Hany Jeníčkové, při odvolání kandidatury MUDr. Aleny Dernerové legitimní a měl být magistrátem podle § 13 odst. 1 písm. b) a odst. 3 písm. c) a e) volebního zákona respektován. Tím, že se tak nestalo, došlo k deformaci vůle voliče ve vztahu k této kandidátce, u níž pominul zákonný předpoklad její kandidatury. Navrhovatelé a), b) a c) kromě toho dále tvrdili, že s ohledem na rozsudky Okresního soudu v Mostě a Krajského soudu v Ústí nad Labem týkající se neplatnosti valné hromady politického hnutí Severočeši.cz v roce 2014 vůbec nemohla být přihláška kandidátky ze strany hnutí, resp. jeho neplatného statutárního orgánu, podána, resp. registrována, a dále že voliči byli „mateni až dezinformováni i způsobem informací k její kandidatuře, resp. její nekandidatuře ze strany pověřeného obecního úřadu i samotné kandidátky MUDr. A. Dernerové“, čímž byl ovlivněn výsledek volby, „a dále také nejméně půl roku před volbami probíhajícími mediálními výstupy na toto téma směrem k občanům VO č. 4 Most, zároveň i samotnou povahou volební kampaně kandidátky“.

[6] Navrhovatelé proto napadli volbu MUDr. Aleny Dernerové senátorkou za volební obvod č. 4 se sídlem v Mostě a navrhli, aby Nejvyšší správní soud vyslovil neplatnost volby kandidátky MUDr. Aleny Dernerové ve volbách do Senátu Parlamentu ČR konaných ve dnech 7. a 8. října 2016 (první kolo) a 14. a 15. října 2016 (druhé kolo) ve volebním obvodu č. 4 Most.

II. Průběh řízení

[7] Senát Nejvyššího správního soudu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran (dále jen „volební senát“) v řízení limitovaném pořádkovou lhůtou 20 dnů (§ 90 odst. 3 s. ř. s.) musel nejprve vymezit okruh účastníků s ohledem na nejednoznačnost právní úpravy, v níž se i navrhovatelé ne zcela zorientovali, neboť za účastníky označili magistrát a MUDr. Alenu Dernerovou.

[8] Ustanovení § 90 odst. 2 s. ř. s. stanoví, že účastníkem řízení je vždy příslušný volební orgán. V souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu je příslušným volebním orgánem pouze Státní volební komise (usnesení volebního senátu ze dne 13. prosince 2004 č. j. Vol 13/2004 - 91, publ. pod č. 472/2005 Sb. NSS). Nicméně, vzhledem k tomu, že volební stížnost napadá především postup magistrátu, považoval volební senát za potřebné postupovat podle poslední věty § 74 odst. 1 s. ř. s. a zaslat výzvu k vyjádření rovněž tomuto úřadu (srov. obdobný postup dle usnesení volebního senátu ze dne 20. listopadu 2014 č. j. Vol 23/2014 - 110, č. 3162/2015 Sb. NSS).

[9] Dále, jak konstatoval volební senát v citovaném usnesení č. j. Vol 23/2014 - 110, další účastníci v řízení jsou *de lege lata* v § 90 odst. 2 s. ř. s. vymezení nejednoznačně. Ustanovení § 90 odst. 2 v původním znění do 31. prosince 2011 pro všechny varianty výroků (neplatnost voleb, neplatnost hlasování, neplatnost volby kandidáta) obsahovalo jednotné vymezení účastenství, a to navrhovatel, příslušný volební orgán a ten, jehož volba byla napadena. Novela provedená zákonem č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, pak účastenství ve volebních věcech poněkud nepromyšleně rozlišila zvláště pro „řízení o návrhu na neplatnost voleb nebo na neplatnost hlasování“ a pro „řízení o neplatnosti volby kandidáta“, jakoby šlo o samostatná řízení a nikoli o výrokové varianty téhož. Zatímco v prvním případě je okruh účastníků definován jako *„navrhovatel, příslušný volební orgán, politická strana, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, na jejichž kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena, nebo nezávislý kandidát“* (věta první § 90 odst. 2 s. ř. s.), pokud jde o neplatnost kandidáta, jsou jimi *„navrhovatel, příslušný volební orgán a ten, jehož volba byla napadena“* (věta druhá § 90 odst. 2 s. ř. s.). Na straně jedné tak zákon v případě, že jsou napadeny volby jako celek, anebo naopak jen hlasování, nepočítá s účastenstvím zvoleného kandidáta, resp. zvolených kandidátů (s výjimkou kandidátů nezávislých), byť jsou takovým návrhem jejich mandáty přímo zpochybněny, na straně druhé pak v případě, že je napadena (jen) volba kandidáta, nepočítá naopak s účastenstvím příslušné politické, resp. „volební“ strany. Pokud však judikatura správních soudů jakožto soudů volebních připouští propustnost mezi jednotlivými subtypy řízení ve volebním soudnictví a umožňuje, aby si soud sám v rámci jednoho a téhož řízení petit „překvalifikoval“, shledá-li například, že navzdory úžeji vymezenému petitu na neplatnost volby kandidáta stěžovatel svými námitkami míří na neplatnost voleb (usnesení č. j. Vol 23/2014 - 110, citující usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 20. listopadu 2006 sp. zn. 52 Ca 71/2006, publ. pod č. 1055/2007 Sb. NSS, v němž soud posoudil návrh na neplatnost voleb do obecního zastupitelstva jako návrh na neplatnost volby kandidáta, anebo usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 4/2012-39 ze dne 13. listopadu 2012, odst. 39, či usnesení č. j. Vol 7/2016 - 25 ze dne 2. listopadu 2016, odst. 2), znamenalo by to, že by se okruh účastníků proměňoval v závislosti na překvalifikování návrhu ze strany soudu během řízení, což by mohlo vést ke zmatečnosti celého řízení.

[10] Jestliže tedy volební senát ve výše zmíněném případě č. j. Vol 23/2014 - 110, v němž bylo napadeno hlasování ve volbách do Senátu, což ve svém důsledku znamenalo též zpochybnění volby kandidáta, považoval za účastníka řízení kromě politické strany, na jejíž kandidátní listině byl kandidát uveden, i kandidáta samotného, zrcadlově to znamená, že je-li petitem napadena volba kandidáta, je třeba za účastníka řízení považovat i „jeho“ politickou stranu, neboť soud by podle okolností mohl svůj výrok omezit třeba jen na neplatnost hlasování v daném volebním obvodu, s nímž však zákon spojuje účastenství též příslušné politické strany. Tento závěr je však vysloven pouze pro volby do Senátu v jednomandátových volebních obvodech, kde zpochybnění neplatnosti volby kandidáta v daném volebním obvodu může podle okolností znamenat totéž, a nelze jej mechanicky přenášet do řízení o soudním přezkumu jiných voleb, např. do Poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu, zastupitelstev krajů či obcí, anebo na situace, kdy je oprávněným navrhovatelem vznesen návrh na neplatnost celých voleb do Senátu. V daném případě se však příslušná politická strana – hnutí Severočeši.cz – řízení účastní tak jako tak v pozici navrhovatele, nebylo proto třeba ji považovat současně za dalšího účastníka, resp. odpůrce.

[11] Státní volební komise se k volebním stížnostem vyjádřila v tom smyslu, že za předpokladu, že JUDr. Hana Jeníčková byla oprávněna za navrhovatele jednat, což jí nepřísluší posuzovat, je nutno se zabývat otázkou, zda byla kromě odvolání stávajícího zmocněnce a jeho náhradníka oprávněna jmenovat zmocněnce nového, neboť volební zákon s touto možností výslovně nepočítá. Pokud by jmenování nového zmocněnce nebylo možné, byl by kandidující subjekt fakticky zbaven možnosti jednat s volebním orgánem a *„jedině úkony v případech, které volební zákon zmocněnci kandidujícího subjektu nesvěřuje, by mohl činit přímo, tedy svým statutárním orgánem.“* Státní volební komise dále odkázala na rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. listopadu 2010 č. j. 22 A 137/2010-30, v němž bylo jmenování nového zmocněnce připuštěno, s tím, že je však závazný pouze *inter partes* a vztahoval se k volbám do zastupitelstev obcí. Ve vyjádření k volebním stížnostem navrhovatelů a), b) a c) navíc upozornila, že v rámci řízení o neplatnosti volby kandidáta již nelze úspěšně napadat proces registrace přihlášky kandidáta.

[12] MUDr. Alena Dernerová ve svém vyjádření k volebním stížnostem navrhovatelů a) až d) poukázala na skutečnost, že JUDr. Hana Jeníčková jako členka spolku Sdružení Mostečané Mostu podporovala jiného kandidáta do senátních voleb. V tom případě však nemohla jednat za navrhovatele d), neboť zastupovat nemůže ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, což opakovaně judikoval Nejvyšší soud. Odpůrkyně 2) dále z textu volebního zákona dovodila, že politická strana či politické hnutí má právo odvolat zmocněnce a zřejmě i jeho náhradníka, ale po uplynutí lhůty pro podání přihlášky k registraci již nemá možnost jmenovat zmocněnce nového. Určení zmocněnce je totiž součástí přihlášky k registraci a jmenováním nového by došlo k prolomení stanovené lhůty pro podání přihlášky. Politická strana či politické hnutí *„může provádět toliko negativní změny ve faktickém obsahu kandidátní listiny (odvolat kandidaturu nebo zmocněnce), ale již nemůže po uplynutí bezpochyby prekluzivních lhůt obsah kandidátní listiny jakkoli doplňovat“*. Na závěr svého vyjádření odpůrkyně 2) zdůraznila zásadu, podle níž nikdo nemůže těžit ze svého protiprávního jednání či protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu, a nutnost vykládat volební zákon tak, aby byl vždy pokud možno umožněn výkon práva volit a být volen.

[13] Ve vyjádření k volební stížnosti navrhovatele e) MUDr. Alena Dernerová zopakovala v předcházejícím odstavci uvedenou argumentaci, k níž přidala tvrzení, že JUDr. Hana Jeníčková nemohla být zmocněncem hnutí, neboť o tom nerozhodl příslušný orgán, tedy předsednictvo hnutí. Byť první místopředsdkyně hnutí, nemohla ani sama odvolat zmocněnce a jeho náhradníka, kteří byli předtím určeni statutárním orgánem hnutí. Z procesní opatrnosti rovněž upozornila na jednání předsednictva hnutí Severočeši.cz, které mělo proběhnout 4. října 2013 za účasti mimo jiné JUDr. Hany Jeníčkové a na kterém byl předsedou hnutí zvolen Ing. Bronislav Schwarz, a na kandidaturu navrhovatele e) ve volbách do zastupitelstev krajů v roce 2016 za politické hnutí NOVÝ SEVER.

[14] Magistrát ve svém vyjádření k volebním stížnostem uvedl, že po uplynutí lhůty k podávání přihlášek k registraci nemá politická strana či politické hnutí možnost jmenovat nového zmocněnce. Právní úprava, podle níž pověřený obecní úřad odmítne přihlášku k registraci, chybí-li v ní určení zmocněnce, by postrádala smysl, kdyby mohl být zmocněnec určen prakticky kdykoli. Magistrát se odvolal na výše citovaný rozsudek

Krajského soudu v Ostravě č. j. 22 A 137/2010 - 30, ve kterém byla připuštěna změna v osobě zmocněnce, ale ještě před rozhodnutím o registraci kandidáta. Magistrát z toho dovozuje, že po rozhodnutí o registraci již nového zmocněnce určit nelze. Stanoviska Ministerstva vnitra, z nichž navrhovatelé d) a e) dovodili jeho povinnost akceptovat odvolání kandidatury MUDr. Aleny Dernerové, nebyla dle názoru magistrátu jednoznačná a za absence konkrétních soudních rozhodnutí se řídil svými vlastními závěry. K tvrzení navrhovatelů a), b) a c), že informace o soudním řízení týkajícím se otázky, kdo je členem statutárního orgánu hnutí Severočeši.cz, byly široce dostupné z médií, magistrát konstatoval, že z těchto informací není povinen vycházet a relevantní jsou pro něj pouze ustanovení právních předpisů, pravomocná soudní rozhodnutí a podání učiněná na základě příslušných ustanovení zákona.

[15] Dne 2. listopadu 2016 obdržel Nejvyšší správní soud zpětvzetí návrhu na neplatnost volby od JUDr. Tomáše Kindla, advokáta, jenž se prokázal procesní plnou mocí pro zastupování navrhovatele d) – politického hnutí Severočeši.cz v řízení o návrhu na neplatnost volby, podepsanou dne 2. listopadu 2016 Ing. Bronislavem Schwarzem jako předsedou hnutí. Přílohou tohoto podání byl notářský zápis N 272/2016, Nz 241/2016, notáře Mgr. Davida Borského, ze dne 24. října 2016, osvědčující průběh valné hromady hnutí, a notářský zápis N 273/2016, Nz 242/2016, notáře Mgr. Davida Borského, ze dne 24. října 2016, osvědčující zasedání předsednictva hnutí, podle nichž mělo dojít mimo jiné k odvolání dosavadního předsednictva hnutí, včetně první místopředsedkyně JUDr. Hany Jeníčkové, odvolání členů kontrolní komise hnutí, rozhodčího výboru hnutí, volbě nového předsednictva a předsedy, prvního místopředsedy a dalších dvou místopředsedů hnutí, volbě nových členů kontrolní komise a rozhodčího výboru, změně sídla hnutí na adresu Jirkov, Zaječická 1743, a zrušení členství JUDr. Hany Jeníčkové a Ing. Luboše Pitína v hnutí.

[16] Z důvodu pochybností o oprávnění Ing. Bronislava Schwarze jednat za hnutí jako jeho předseda a s ohledem na dosud navržené důkazy (zejména rozsudkem Okresního soudu v Mostě č. j. 15 C 261/2014 - 150 ze dne 3. září 2015, Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Co 911/2015 - 192 ze dne 22. července 2016) i na tvrzení o porušování a nerespektování principů a pravidel vnitrostranické demokracie uvnitř hnutí, obsažená ve spojených návrzích na neplatnost volby, vyzval předseda volebního senátu usnesením č. j. Vol 4/2016 - 73 ze dne 3. listopadu 2016 ve smyslu § 33 odst. 4 s. ř. s. navrhovatele d) prostřednictvím JUDr. Tomáše Kindla k prokázání oprávnění Ing. Bronislava Schwarze jednat za hnutí Severočeši.cz, aby bylo zřejmé, kdo je oprávněn za hnutí v řízení jednat, resp. udělit případně plnou moc advokátu, a zda lze přiznat zpětvzetí návrhu ze dne 2. listopadu 2016 účinky procesního úkonu účastníka řízení, s tím, že pokud nebude oprávnění Ing. Bronislava Schwarze prokázáno, bude soud za navrhovatele jednat i nadále s tím, s kým jednal dosud.

[17] Dne 5. listopadu 2016 bylo Nejvyššímu správnímu soudu doručeno podání podepsané JUDr. Hanou Jeníčkovou jako první místopředsedkyní hnutí Severočeši.cz, v němž byl vyjádřen nesouhlas se zpětvzetím volební stížnosti navrhovatelem d). V podání je vysloven názor, že „*valná hromada, konaná dne 24. 10. 2016, nebyla svolána řádně*“, neboť „*JUDr. Jeníčková je nadále první místopředsedkyní hnutí a zároveň jedinou osobou oprávněnou za hnutí jednat ... dle čl. VII odst. 1 písm. c) věta první stanov jedinou osobou oprávněnou svolat valnou hromadu.*“ O konání valné hromady 24. října 2016 „*nemá JUDr. Jeníčková a*

Ing. Pitín žádné informace, když nejméně tito dva členové hnutí nebyli řádně pozváni.“ Ing. Bronislav Schwarz není osobou zapsanou v rejstříku stran a hnutí jako statutární orgán navrhovatele d), není tudíž osobou oprávněnou za navrhovatele d) jednat a navíc je osobou, jejíž zájmy jsou se zájmy hnutí v rozporu. Z toho důvodu nebyl JUDr. Tomáš Kindl, advokát, řádně ke zpětvzetí návrhu zmocněn, a zpětvzetí je tudíž neúčinné. V závěru podání je vyjádřena žádost, aby Nejvyšší správní soud nadále jednal výhradně s JUDr. Hanou Jeníčkovou.

[18] Téhož dne zaslal JUDr. Tomáš Kindl, advokát, zmocněný k zastupování hnutí Severočeši.cz Ing. Bronislavem Schwarzem, Nejvyššímu správnímu soudu vyjádření, v němž uvedl, že všechny osoby s rozhodujícím hlasem na valné hromadě, s výjimkou těch, kteří z hnutí vystoupili (což dokládá přiloženými listinami), byli na valnou hromadu konanou dne 24. října 2016 pozváni. K podání byly přiloženy také stanovy hnutí. Ve vyjádření byl následně popsán mechanismus svolání zmíněné valné hromady, která byla svolána „*zdola*“, tedy předsedy příslušných organizací“, JUDr. Jeníčková se pokusila konání valné hromady zabránit. Dále bylo podrobně popsáno, jakým způsobem byla doručena pozvánka na valnou hromadu těm členům hnutí, kteří se jí nezúčastnili.

[19] Součástí vyjádření je také krátké zdůvodnění tvrzené nedůvodnosti volebních stížností, ze kterého ve stručnosti vyplývá, že v rámci hnutí Severočeši.cz dochází k několikaletým sporům ohledně personálního obsazení předsednictva. V současné době však není sporu o tom, že Ing. Bronislav Schwarz je předsedou hnutí (a JUDr. Hana Jeníčková tak jako první místopředsedkyně není oprávněna hnutí sama zastupovat), neboť byl na jednání předsednictva dne 4. října 2013 (za účasti JUDr. Jeníčkové) řádně zvolen. Dne 26. března 2015 byla Ing. Schwarzem svolána valná hromada, která nebyla prohlášena za neplatnou. Ministerstvo vnitra coby orgán státu odpovědný za správu údajů evidovaných v rejstříku stran a hnutí však uvedené skutečnosti odmítá v tomto veřejném seznamu zohlednit.

[20] Ve věci se konalo dne 10. listopadu 2016 veřejné jednání, které bylo nařízeno zejména za účelem dokazování skutkových okolností týkajících se oprávnění jednat za hnutí Severočeši.cz při odvolání kandidatury MUDr. Aleny Dernerové. Jakkoli soudní řád správní umožňuje rozhodovat ve volebních věcech bez jednání (§ 90 odst. 3 na konci s. ř. s.), v případě, že je třeba provést dokazování nad rámec běžné volební dokumentace, je třeba s ohledem na čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod jednání nařídit (viz též usnesení č. j. Vol 13/2004 - 91 ze dne 13. prosince 2004).

[21] Vzhledem k pochybnostem o tom, kdo je za hnutí Severočeši.cz oprávněn jednat v tomto soudním řízení, bylo nutno na jednání nejprve vyjasnit tuto otázku. Volební senát provedl listinné důkazy navržené v podáních JUDr. Tomáše Kindla, právního zástupce, a to notářskými zápisy notáře Mgr. Davida Borského ze dne 24. října 2016 sp. zn. N 272/2016, Nz 241/2016, s přílohami, a N 273/2016, Nz 242/2016, s přílohami, osvědčujícími průběh valné hromady hnutí a zasedání předsednictva hnutí dne 24. října 2016, stanovami hnutí platnými k 24. říjnu 2016 (dále jen „stanovy“), kopií e-mailového sdělení ze dne 19. října 2016 kurýra Ing. T. V., D., který doručoval pozvánky osobám, které měly být na valnou hromadu hnutí dne 24. října 2016 pozvány, sdělením JUDr. Hany Jeníčkové, podepsané jako první místopředsedkyně hnutí, ze dne 18. října 2016, o tom, že pozvánka na tzv. řádnou valnou hromadu hnutí dne 24. října 2016 je neplatná

proto, že žádost o svolání valné hromady nebyla podána v souladu s platnými stanovami hnutí, nebyla doručena do sídla hnutí, nebyla projednána v předsednictvu a že valná hromada nebyla svolána v souladu se stanovami hnutí. Dále provedl důkaz kopií e-mailu ze dne 19. října 2016 od Z. J. (z adresy X) na e-mailovou adresu Y, Y a Z. Dále provedl důkaz výpisem z rejstříku stran a hnutí ze dne 10. listopadu 2016 politického hnutí Severočesí.cz a důkaz rozsudkem Okresního soudu v Mostě ze dne 3. září 2015 č. j. 15 C 261/2014 - 150, rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. července 2016 č. j. 14 Co 911/2015 - 192 a doplňujícím rozsudkem Okresního soudu v Mostě ze dne 6. října 2016 č. j. 15 C 261/2014 - 215. Konečně provedl důkaz listinami předloženými volebnímu senátu na jednání 10. listopadu 2016 Ing. Lubošem Pitínem a JUDr. Hanou Jeníčkovou, tj. kopií pozvánky na řádnou valnou hromadu hnutí konanou v Mostě, v salonku na hradě Hněvín 24. října 2016 od 15.30 hodin, zatímco v notářském zápisu notář uvádí, že se dle pozvánky konala valná hromada od 14.30, a z níž dále vyplývá, že valnou hromadu svolávají předsedové pouze tří základních organizací (Košťany, Osek a Lom), oproti žádosti o svolání valné hromady ze dne 20. června 2016 podepsané předsedy 6 základních organizací hnutí (Dubí, Ústí, Litoměřice, Košťany, Osek a Lom), a čestným prohlášením dvou členů hnutí B. N. a M. H. o tom, že Ing. Zelenkou nebyli vpuštěni na valnou hromadu z důvodu, že nepředložili doklad o zaplacení členských příspěvků a o tom, že jsou pravoplatnými členy hnutí.

[22] Ostatní důkazy navržené JUDr. Tomášem Kindlem volební senát pro nadbytečnost neprováděl, neboť buď měly potvrdit to, co vyplývalo z listin, jimiž dokazováno bylo (návrh vyslechnout jako svědka Ing. T. V.), nebo se týkaly skutečností, jež jsou pro odpověď na otázku, zda je Ing. Bronislav Schwarz oprávněn jednat jako předseda hnutí na základě usnesení valné hromady konané dne 24. října 2016, irelevantní, anebo z nich bez dalších skutečností, resp. důkazních návrhů nevyplývají skutečnosti důležité pro posouzení dané otázky (návrh důkazu zápisem ze zasedání předsednictva hnutí dne 23. února 2009, prezenční listinou předsednictva hnutí ze dne 4. října 2013, zápisem z jednání valné hromady hnutí ze dne 26. března 2015, oznámením o zrušení členství členů hnutí z Chomutovska ze dne 25. března 2014 a dalšími oznámeními o ukončení členství v hnutí z roku 2014).

[23] Podle § 33 odst. 4 s. ř. s. platí: „*Za právnickou osobu jedná ten, kdo je k tomu oprávněn podle zvláštního zákona. Za právnickou osobu nemůže jednat ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy právnické osoby. Kdo jedná za právnickou osobu, musí své oprávnění na výzvu soudu prokázat. V téže věci může za právnickou osobu současně jednat pouze jediná osoba.*“

[24] Z § 6 odst. 2 písm. b) bodů 6 a 7 zákona o politických stranách vyplývá, že stanovy politického hnutí musí obsahovat způsob ustavování statutárních orgánů a způsob, jakým statutární orgány jednají a podepisují, zda a v jakém rozsahu mohou činit právní úkony jménem strany a hnutí i jiní členové či pracovníci. Podle čl. VIII. odst. 1 písm. a) stanov za hnutí jedná a podepisuje předseda nebo první místopředseda nebo jiný pověřený člen předsednictva hnutí.

[25] Podle § 9 odst. 1 zákona o politických stranách platí, že rejstřík stran a hnutí vedený Ministerstvem vnitra je veřejný seznam, do kterého se zapisují nebo vyznačují zákonem stanovené údaje týkající se stran a hnutí. Podle § 9 odst. 3 zákona o politických

stranách se v daném rejstříku vyznačují též jméno, příjmení, datum narození a adresa místa pobytu osob, které jsou statutárním orgánem strany a hnutí nebo jeho členy, s uvedením způsobu, jakým jednají jménem strany a hnutí.

[26] Tento rejstřík je nepochybně veřejným rejstříkem právnických osob ve smyslu § 120 občanského zákoníku. Ten v § 121 zakotvuje i princip materiální publicity, tedy zejména zakotvení důvěry v zapsané údaje ve veřejném rejstříku.

[27] Z výpisu z rejstříku stran a hnutí vyplývá, že JUDr. Hana Jeníčková je zapsána jako první místopředsedkyně hnutí, a dále to, že statutárním orgánem je předsednictvo, jehož jménem jedná a podepisuje předseda nebo první místopředseda nebo jiný pověřený člen předsednictva hnutí. Stav zápisu v rejstříku tedy svědčí oprávnění JUDr. Hany Jeníčkové jednat v řízení před soudem za navrhovatele d). Volební senát tak neměl pochybnosti o jejím oprávnění za hnutí Severočesí.cz jednat a ani důvod ji vyzývat k prokázání jejího oprávnění.

[28] Ani Ing. Bronislav Schwarz v podání činěných za hnutí vůči soudu nezpochybnil, že JUDr. Hana Jeníčková byla v roce 2009 první místopředsedkyní řádně zvolena. To, že je namísto ní oprávněn jednat on, dovozuje jednak ze svého zvolení předsedou v roce 2009. K tomu volební senát konstatuje, že uvedenému tvrzení neodpovídá aktuální stav v rejstříku stran a hnutí. Nicméně i pokud by jeho tvrzení bylo pravdivé, pak to nezpochybňuje oprávnění JUDr. Hany Jeníčkové jednat v řízení před soudem. Pravidla, podle kterých první místopředseda zastupuje předsedu uvedená v čl. VIII. odst. 2 písm. B písm. a) (nepřítomnost, vážné a nepředvídatelné okolnosti) jsou zjevně vnitřními pravidly pro zastupování, týkajícími se zejména vnitřního života hnutí, která ale nemají žádný vliv na jednání hnutí vůči třetím osobám. Jak vyplývá ze shora citovaného § 33 odst. 4 s. ř. s., v téže věci může jednat za právnickou osobu pouze jediná osoba.

[29] Ing. Bronislav Schwarz dále poukázal na valnou hromadu ze dne 26. března 2015, která nebyla soudy prohlášena za neplatnou. Výsledky uvedené valné hromady však nejsou zapsány v rejstříku stran a hnutí a k uvedené valné hromadě nebyly – kromě zápisu – předloženy žádné doklady, které by prokazovaly její řádné svolání a konání a oprávnění Ing. Bronislava Schwarze jednat za hnutí.

[30] V poslední řadě se Ing. Bronislav Schwarz dovolává valné hromady ze dne 24. října 2016, na které byla výslovně JUDr. Hana Jeníčková odvolána z předsednictva a Ing. Bronislav Schwarz byl zvolen předsedou předsednictva.

[31] Valná hromada byla dle provedených důkazů svolána podle čl. VII. odst. 1 písm. e) stanov. Podle něj je povinen předseda předsednictva svolat valnou hromadu, pokud o to požádá více než 50 % členů předsednictva nebo více než 50 % delegátů základních organizací hnutí, a to do tří měsíců ode dne, kdy oprávněné osoby požádaly o svolání. Teprve pokud předseda v daném termínu valnou hromadu nesvolá, je oprávněn ji svolat žadatel o svolání.

[32] Žádost o svolání byla podle svého textu adresovaná předsednictvu hnutí na adresu hnutí J. Arbese, Most. Převzata byla osobně členem předsednictva M. H. JUDr. Hana Jeníčková popírá, že by tato žádost byla doručena jí jako první místopředsedkyni hnutí, která při absenci předsedy hnutí byla jako jediná oprávněná valnou hromadu svolat,

případně alespoň do sídla hnutí. Volební senát souhlasí, že uvedené okolnosti zpochybňují řádnost svolané valné hromady. Za situace nepřehledného obsazení funkcí nic nebránilo osobám požadujícím svolání valné hromady (mezi kterými je i Ing. Bronislav Schwarz), aby se pokusily doručit tuto žádost i JUDr. Haně Jeníčkové, která by při absenci předsedy byla s ohledem na pravidla pro vnitřní zastupování [čl. VIII. odst. 2 písm. B písm. a) stanov] nepochybně oprávněna, resp. povinna valnou hromadu svolat. Postup žadatelů místo toho zakládá pochybnosti, zdali cílem nebylo JUDr. Hanu Jeníčkovou jako první místopředsedkyni hnutí záměrně obejít. V takovém případě by však nebyly splněny podmínky pro to, aby valnou hromadu mohli svolat žadatelé o svolání. Navíc z dokumentů není zřejmé, zda podepsané osoby, tedy předsedové vyjmenovaných základních organizací, byly oprávněny o svolání požádat. Stanovy totiž hovoří o žádosti více než 50 % delegátů základních organizací. Osoby delegátů však nemusí být totožné s osobami předsedů, neboť podle čl. V. bodu 3. písm. e) patří volba delegáta na valnou hromadu hnutí do působnosti valné hromady základní organizace, stejně tak jako volba předsedů základních organizací, a zjevně jde tedy o na sobě nezávislé funkce.

[33] I s ohledem na rozsudky Okresního soudu v Mostě ze dne 3. září 2015 č. j. 15 C 261/2014 - 150, Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. července 2016 č. j. 14 Co 911/2015 - 192, z nichž vyplývají značně rozhárané vnitřní poměry v hnutí, hodnocené pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Mostě jako flagrantní porušování a nerespektování minimálního standardu principů a pravidel vnitrostranické demokracie, a na námitky, že nebyli řádně pozváni JUDr. Hana Jeníčková a Ing. Luboš Pitín, se volební senát zaměřil také na to, zda byly řádně pozvány na valnou hromadu osoby oprávněné se jí účastnit. Z předložených e-mailů i sdělení kurýra je zřejmé, že pozvánka na valnou hromadu byla doručována ve středu 19. října 2016. V prvé řadě nelze přehlédnout, že se doručovaná pozvánka vůbec nemusela dostat do faktické dispozice svého adresáta v daný den, i pokud by byla řádně doručena na jeho adresu (e-mailové doručení stanovy nepředpokládají, a zejména pokud není potvrzeno doručení, nelze spoléhat na to, že e-mail byl skutečně doručen). I pokud by tomu tak bylo, pak měly oprávněné osoby mezi dnem doručení a dnem konání valné hromady pouze čtyři dny (z toho dva dny pracovního klidu) k tomu, aby se seznámily s podklady na valnou hromadu. Jak bylo obsáhle pojednáno v nálezu Ústavního soudu ze dne 27. prosince 2011 sp. zn. II. ÚS 1969/10 (N 219/63 SbNU 515), politické strany a hnutí musí zachovávat minimální standardy vnitrostranické demokracie jako je například respektování principu otevřenosti, garance svobodné a demokratické vnitrostranické soutěže nebo zajištění legitimacy přijímaných rozhodnutí. Nejvyšší správní soud má pochybnosti, zda takto krátká lhůta uvedené principy naplňuje, a to zejména za situace, kdy je zcela zřejmé, že hnutí je rozděleno na dvě části, které se snaží získat nad ním kontrolu. Zcela reálně takto krátká lhůta může část oprávněných osob naprosto vyřadit z rozhodovacího procesu například tím, že se o svolání valné hromady vůbec nedozví z důvodu svého přechodného pobytu mimo bydliště či z důvodu, že nebudou schopny takto narychlo uzpůsobit svůj program. Zvážení možných kandidátů do orgánů politického hnutí je v takto krátké lhůtě taktéž výrazné ztíženo.

[34] S ohledem na shora uvedené volební senát konstatuje, že nebylo relevantně zpochybněno oprávnění JUDr. Hany Jeníčkové za navrhovatele d) jednat. Naopak Ing. Bronislav Schwarz na základě výzvy soudu podle § 33 odst. 4 s. ř. s. jednoznačně neprokázal, že za navrhovatele d) oprávněn jednat je, neboť o tom, že by byla JUDr. Hana

Jeníčková řádně odvolána z funkce první místopředsedkyně a on by byl řádně zvolen dne 24. října 2016 předsedou hnutí Severočeši.cz, má volební senát nadále pochybnosti, které se dále prohloubily na jednání co do svolavatele valné hromady (jen tři ze šesti základních organizací, které o to žádaly) a času, v němž se měla konat. Dále proto za navrhovatele d) jednal s JUDr. Hanou Jeníčkovou. Ze stejného důvodu nepřihlížel ke zpětvzetí návrhu, které učinil za navrhovatele d) JUDr. Tomáš Kindl, kterému udělil plnou moc Ing. Bronislav Schwarz, resp. nepřiznal mu účinky procesního úkonu účastníka řízení. Volební senát zdůrazňuje, že tento právní závěr nijak nezavazuje nalézací soudy v občanskoprávním řízení, které mohou v řízení k tomu určeném a případně na základě dalšího dokazování dospět k závěrům odlišným.

III. Dokazování a skutková zjištění

III.1 Shrnutí důkazních návrhů navrhovatelů a účastníků řízení

[35] Navrhovatelé a), b) a c) na podporu svých tvrzení nenavrhli provedení žádných konkrétních důkazů, poukázali toliko na rozhodnutí Okresního soudu v Mostě a Krajského soudu v Ústí nad Labem týkající se neplatnosti valné hromady politického hnutí Severočeši.cz v roce 2014. Z textu jejich volební stížnosti lze dovodit, že shledávají pro věc relevantní informace o orgánech politického hnutí Severočeši.cz uveřejněné na internetové adrese <http://www.severocesni.cz/o-nas>.

[36] Navrhovatelé d) a e) ve své volební stížnosti navrhli provedení celé řady důkazů, které lze rozdělit do několika skupin podle toho, ke kterým tvrzením navrhovatelů se vztahují. Co se týče otázky osoby oprávněné jednat za politické hnutí Severočeši.cz na přelomu září a října 2016, respektive oprávnění JUDr. Hany Jeníčkové, odvolávají se na výpis politického hnutí Severočeši.cz z rejstříku stran a hnutí ze dne 18. října 2016, rozsudek Okresního soudu v Mostě ze dne 3. září 2015 č. j. 15 C 261/2014 - 150, rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. července 2016 č. j. 14 Co 911/2015 - 192 a tiskovou zprávu ČTK ze dne 6. října 2016 „Zelenka není místopředsedou Severočešů.cz, rozhodl soud“. Pro prokázání postupu magistrátu ve vztahu ke snaze JUDr. Hany Jeníčkové odvolat kandidaturu MUDr. Aleny Dernerové navrhuje navrhovatel d) provedení dokazování listinami tvořícími obsah registračního spisu magistrátu. Navrhovatel d) dále navrhl důkazy k prokázání pravdivosti svého tvrzení o odlišném postupu Krajského úřadu v Ústí nad Labem v případě voleb do zastupitelstev krajů, a to prohlášení zmocněnce o odvolání kandidatury kandidátů pro volby do zastupitelstva Ústeckého kraje ze dne 29. září 2016 a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. října 2016 č. j. 15 A 165/2016 - 81. Kromě již uvedených označil ve svém podání navrhovatel d) ještě další dva důkazy, a to sdělení Státní volební komise o vyhlášení a uveřejnění výsledků voleb do třetiny Senátu účinné od 18. října 2016 a článek „Senátní volby na Mostecku: Dernerová jde do druhého kola se Šlégrem. Její kandidatura je ale podle některých neplatná“ zveřejněný dne 8. října 2010 na portálu e-mostecko.cz.

[37] Navrhovatel e) nad rámec důkazů navrhovaných rovněž navrhovatelem d) označil ve svém podání jako důkaz „štítek z obálky s hlasovacími lístky Ing. Luboše Pitína s číslem okrsku 58“.

[38] Státní volební komise žádné důkazní návrhy nevznesla (odkaz na rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. listopadu 2010 č. j. 22 A 137/2010 - 30 je právní argumentací, nikoli návrhem k prokázání určité pro věc relevantní skutečnosti).

[39] MUDr. Alena Dernerová ve svém vyjádření jako důkazy označila výpis ze spolkového rejstříku spolku Sdružení Mostečané Mostu, IČ 26593262, se sídlem Čsl. armády 1766/84, 434 01 Most, internetovou stránku <http://www.mostecane.cz/10-aktuality/344-ve-volbach-do-senatu-podporime-jiriho-slegra> a dokumenty vztahující se k registraci kandidáta založené ve správním spise. V průběhu řízení dále navrhla provedení důkazu výsledkem svědka Ing. Bronislava Schwarze, přípisem 1. místopředsedy Ing. Jiřího Zelenky registračnímu orgánu – Magistrátu města Mostu, zápisem z jednání předsednictva politického hnutí Severočeši.cz ze dne 4. října 2013, na němž byl 1. místopředsedou zvolen Ing. Jiří Zelenka, a náhledem na kandidátní listinu politického hnutí NOVÝ SEVER pro volby do zastupitelstev krajů 2016 na internetových stránkách Českého statistického úřadu.

III.2 Dokazování

[40] Volební senát při jednání provedl k věci samé důkazy těmito dalšími listinami:

- registrační spis magistrátu, obsahující mimo jiné
 - přihlášku k registraci pro volby do Senátu Parlamentu České republiky konané ve dnech 7. a 8. října 2016 ze dne 1. července 2016 včetně příloh
 - potvrzení o převzetí přihlášky k registraci ze dne 1. srpna 2016
 - rozhodnutí o registraci přihlášky politického hnutí Severočeši.cz ze dne 19. srpna 2016 č. j. MmM/086019/2016/OKPaT/RS/5
 - odvolání zmocněnce pro volby do Senátu Parlamentu České republiky, konané ve dnech 7. a 8. října 2016, volební obvod č. 4 Most ze dne 29. září 2016, přílohu č. 3 k přihlášce k registraci pro volby do Senátu Parlamentu České republiky, konané ve dnech 7. a 8. října 2016 ze dne 29. září 2016, prohlášení zmocněnce o odvolání kandidatury kandidáta pro volby do Senátu Parlamentu České republiky, konané ve dnech 7. a 8. října 2016, obvod č. 4 Most, ze dne 29. září 2016, a výpis z rejstříku stran a hnutí vedeného Ministerstvem vnitra pro politické hnutí Severočeši.cz
 - vyjádření Ministerstva vnitra ze dne 30. září 2016 č. j. MV-131462-2/VS-2016
 - podnět Ing. Jiřího Zelenky jako prvního místopředsedy hnutí ze dne 29. září 2016 ke sdělení Krajského úřadu Ústeckého kraje rozeslaného všem obcím, doručený magistrátu 30. září 2016, k němuž je přiložen výpis z rejstříku stran a hnutí vedeného Ministerstvem vnitra pro politické hnutí Severočeši.cz

- žádost magistrátu o doplnění podání č. j. MmM/109109/2016/OKPaT/Jc ze dne 3. října 2016 adresovaná JUDr. Haně Jeníčkové jako první místopředsdkyni hnutí
- doplnění podání ze strany JUDr. Hany Jeníčkové č. j. MmM/109109/2016 ze dne 4. října 2016, doručené magistrátu 5. října 2016, k němuž jsou přiloženy kopie rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. července 2016 č. j. 14 Co 911/2015 - 192 a rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 3. září 2015 č. j. 15 C 561/2014 - 150
- sdělení magistrátu ze dne 5. října 2016, adresované JUDr. Haně Jeníčkové jako první místopředsdkyni hnutí, k jejímu podání z téhož dne č. j. MmM/110801/2016/OKPaT/JC
- sdělení magistrátu ze dne 5. října 2016, adresované Ing. Jiřímu Zelenkovi jako prvnímu místopředsedovi hnutí, k jeho podnětu ze dne 30. září 2016 č. j. MmM/108968/2016/OKPaT/JC
- urgenci JUDr. Hany Jeníčkové řádného plnění povinnosti volebního orgánu pro volby do Senátu ze dne 6. října 2016, doručenou magistrátu 7. října 2016, k níž jsou přiloženy kopie rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. července 2016 č. j. 14 Co 911/2015 - 192 a zkráceného znění rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. října 2016 č. j. 15 A 165/2016 - 81 a text článku „Zelenka není místopředsedou Severočechů.cz, rozhodl soud“
- sdělení magistrátu ze dne 7. října 2016, adresované JUDr. Haně Jeníčkové jako první místopředsdkyni hnutí, k její urgenci ze dne 7. října 2016 č. j. MmM/112104/2016/OKPaT/JC
- rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. října 2016 č. j. 15 A 165/2016 - 82
- usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. listopadu 2016 č. j. 40 A 6/2016 - 102
- výpis ze spolkového rejstříku spolku Sdružení Mostečané Mostu, vedeného Krajským soudem v Ústí nad Labem, oddíl L, vložka 4380, ze dne 10. listopadu 2016
- výtisk internetové stránky Českého statistického úřadu www.volby.cz „Volby do zastupitelstev krajů konané dne 7. 10. – 8. 10. 2016. Přednostní hlasy pro kandidáty. Kraj: Ústecký kraj. Kandidátní listina: NOVÝ SEVER“, dostupné na adrese <http://www.volby.cz/pls/kz2016/kz351?xjazyk=CZ&xdatum=20161007&xkraj=5&xnumnuts=0&xstrana=60>, ze dne 10. listopadu 2016
- výtisk internetové stránky <http://www.mostecane.cz/10-aktuality/344-ve-volbach-do-senatu-podporime-jiriho-slegra>, ze dne 10. listopadu 2016

- výtisk internetové stránky <http://www.severocesni.cz/o-nas/historie>, ze dne 10. listopadu 2016.
- výtisk internetové stránky Českého statistického úřadu www.volby.cz „Volby do zastupitelstev obcí 10.10. - 11.10.2014. Jmenné seznamy. Výběr: zvolení zastupitelé dle výsledku. Zastupitelstvo statutárního města. Kraj: Ústecký kraj. Obec: Most.“
<http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=3&xnumnuts=4205&xobec=567027&xstrana=0&xodkaz=1>, ze dne 10. listopadu 2016.
- na provedení ostatních původně navržených důkazů účastníci na jednání již netrvali.

[41] Volební senát dále provedl důkaz výsledkem svědka Ing. Bronislava Schwarze, který mimo jiné vypověděl, že jednání JUDr. Hany Jeníčkové je projevem osobní msty vůči kandidátce. Ve své reakci JUDr. Hana Jeníčková toto tvrzení popřela a uvedla, že kandidatura MUDr. Aleny Dernerové nebyla projednána v platně ustanovených orgánech hnutí.

[42] Volební senát konečně provedl důkaz výsledkem svědkyně Ing. J. Č., vedoucí odboru magistrátu, která uvedla, že za magistrát jednala samostatně, věc nekonzultovala po odborné a ani jiné úrovni s nikým jiným než s Ministerstvem vnitra, za svým rozhodnutím si stojí a neměnila by na něm nic ani nyní.

III.3 Skutková zjištění

[43] Na základě provedených důkazů učinil volební senát následující skutková zjištění.

[44] Dne 3. září 2015 rozhodl Okresní soud v Mostě pod č. j. 15 C 261/2014 - 150, že rozhodnutí přijatá na valné hromadě hnutí Severočesí.cz konané dne 10. února 2014, na níž byli mimo jiné zvoleni noví členové statutárního orgánu hnutí (předsedou byl zvolen Ing. Bronislav Schwarz, prvním místopředsedou Ing. Jiří Zelenka a dosavadní první místopředsdkyně JUDr. Hana Jeníčková byla z funkce odvolána) a ukončeno členství JUDr. Hany Jeníčkové v hnutí, nejsou v souladu se zákonem o politických stranách a se stanovami hnutí. Okresní soud v Mostě konstatoval, že žalobce [v nyní projednávané věci navrhovatel e)], ač řádný člen hnutí, nebyl na uvedenou valnou hromadu vůbec pozván, přestože dle stanov hnutí být pozván měl. Soud se při rozhodování inspiroval nálezem Ústavního soudu ze dne 27. prosince 2011 sp. zn. II. ÚS 1969/10 (N 219/63 SbNU 515), zejména tam vysloveným požadavkem na svobodnou a demokratickou vnitrostranickou soutěž ovládanou principy většinového rozhodování, ochrany opozice a rovnosti šancí, se kterou úzce souvisí ochrana základních práv členů politických stran. Okresní soud v Mostě zdůraznil stanovisko Ústavního soudu, že je třeba při přezkumu činnosti politických stran hodnotit, zda nedošlo k zásahu do základních práv jednotlivců, zejména práva sdružovat se v politických stranách. Na základě těchto východisek Okresní soud v Mostě dospěl k závěru, že „v politickém hnutí Severočesí.cz dochází k *flagrantnímu*

porušování a nerespektování – v nálezů Ústavního soudu uvedenému – minimálního standardu principů a pravidel vnitrostranické demokracie.“

[45] Tento rozsudek byl potvrzen rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. července 2016 č. j. 14 Co 911/2015 - 192; Okresnímu soudu v Mostě však bylo nařízeno, aby ještě doplnil své rozhodnutí tak, že rozhodne též o žalobním návrhu na určení, že volba Ing. Jiřího Zelenky prvním místopředsedou stěžovatele na valné hromadě konané dne 10. února 2014 byla (také) v rozporu se zákonem o politických stranách a stanovami hnutí. Okresní soud v Mostě tak učinil (dosud nepravomocným) doplňujícím rozsudkem ze dne 6. října 2016, jímž stejně jako ve svém prvním rozsudku konstatoval, že v souladu se stanovami a se zákonem o politických stranách není ani „*usnesení, jímž byl Ing. Jiří Zelenka ... zvolen do funkce prvního místopředsedy Hnutí za odvolanou JUDr. Jeníčkovou.*“

[46] Pokud jde o senátní volby, politické hnutí Severočeši.cz podalo dne 1. srpna 2016 přihlášku k registraci MUDr. Aleny Dernerové coby kandidátky pro senátní volby, která v příloze č. 3 obsahovala též určení Bc. Z. J. jako zmocněnkyně navrhovatele a Bc. L. J. jako náhradníka zmocněnkyně navrhovatele; za politické hnutí Severočeši.cz přihlášku, včetně přílohy č. 3, podepsal Ing. Bronislav Schwarz jako předseda hnutí. Mostecký magistrát přijetí přihlášky potvrdil dne 1. srpna 2016 a dne 19. srpna 2016 rozhodl o registraci uvedené kandidátky. V mezidobí, konkrétně 10. srpna 2016, nabyly právní moci oba výše zmíněné rozsudky Okresního soudu v Mostě, resp. Krajského soudu v Ústí nad Labem.

[47] Dne 29. září 2016 doručila JUDr. Hana Jeníčková, podepsaná jako první místopředsedkyně politického hnutí Severočeši.cz, magistrátu podání nazvané „Odvolání zmocněnce pro volby do Senátu Parlamentu České republiky, konané ve dnech 7. a 8. října 2016, volební obvod č. 4 Most“, v němž uvedla, že hnutí v souladu s § 61 odst. 3 volebního zákona odvolává zmocněnkyni pro senátní volby Bc. Z. J. a jejího náhradníka Bc. L. J. Téhož dne bylo magistrátu doručeno podání podepsané JUDr. Hanou Jeníčkovou nazvané „Příloha č. 3 k přihlášce k registraci pro volby do Senátu Parlamentu České republiky, konané ve dnech 7. a 8. října 2016“, dle kterého hnutí Severočeši.cz určuje zmocněncem pro senátní volby JUDr. Hanu Jeníčkovou. Magistrátu bylo zároveň doručeno „Prohlášení zmocněnce o odvolání kandidatury kandidáta pro volby do Senátu Parlamentu České republiky, konané ve dnech 7. a 8. října 2016, obvod č. 4 Most“, jímž JUDr. Hana Jeníčková jakožto zmocněnec hnutí v souladu s § 66 odst. 1 volebního zákona odvolala kandidaturu MUDr. Aleny Dernerové. K těmto podáním byl přiložen výpis z rejstříku stran a hnutí vedeného Ministerstvem vnitra (dále jen „výpis z rejstříku“), v němž je uvedeno, že jménem politického hnutí Severočeši.cz jedná a podepisuje „*předseda nebo první místopředseda nebo jiný pověřený člen Předsednictva hnutí*“. Ve výpisu je dále jako první místopředsedkyně uvedena JUDr. Hana Jeníčková, jako první místopředseda Ing. Jiří Zelenka a jako další členové předsednictva JUDr. P. H. a M. H. U jména Ing. Jiřího Zelenky ve výpisu z rejstříku figuruje poznámka upozorňující na výše uvedené rozsudky Okresního soudu v Mostě a Krajského soudu v Ústí nad Labem s tím, že „*pokud jde o údaje týkající se statutárního orgánu hnutí, je rozhodnutí Okresního soudu v Mostě zohledněno v jejich historii s výjimkou Ing. Jiřího Zelenky, v jehož případě Okresní soud v Mostě zatím nerozhodl.*“

[48] Ing. Jiří Zelenka zaslal dne 30. září 2016 magistrátu (a Krajskému úřadu Ústeckého kraje) „Podnět ke sdělení Krajského úřadu Ústeckého kraje rozeslaného všem obcím“, v němž ve vztahu k senátním volbám vyjádřil názor, že volební zákon po uplynutí lhůty 60 dnů přede dnem konání voleb umožňuje pouze odvolat zmocněnce, ale nikoli jmenovat zmocněnce nového. Jelikož také nebylo zřejmé, který ze dvou prvních místopředsedů politického hnutí Severočeši.cz je oprávněn je zastupovat, je třeba k tomu, aby bylo možné k podání JUDr. Hany Jeníčkové přihlížet, disponovat například dokumentem *„který by osvědčoval, že tento 1. místopředseda hnutí je oprávněn hnutí zastupovat“*, přičemž JUDr. Hana Jeníčková nebyla ke svému jednání ze strany hnutí jakkoli zmocněna.

[49] Dne 30. září 2016 vydalo Ministerstvo vnitra na žádost magistrátu stanovisko č. j. MV-131462-2/VS-2016, v němž uvedlo, že volební zákon nebrání odvolání zmocněnce pro senátní volby a jeho náhradníka zároveň a že volební zákon jmenování nového zmocněnce neupravuje (v tomto směru odkázalo na usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. listopadu 2010 č. j. 22 A 137/2010 - 30).

[50] Dne 3. října 2016 vyzval magistrát hnutí k doložení oprávnění JUDr. Hany Jeníčkové ke změně zmocněnce pro senátní volby a k odvolání kandidatury MUDr. Aleny Dernerové, neboť existují důvodné pochybnosti, kdo je za hnutí oprávněn jednat a v jakém rozsahu. Magistrát ve výzvě uvedl, že *„v případě, že nebude Vaše podání ze dne 29. 9. 2016 doplněno, popř. kontrასignováno Ing. Jiřím Zelenkou, dalším prvním místopředsedou, nebude k němu přihlíženo.“*

[51] Na tuto výzvu zareagovala JUDr. Hana Jeníčková doplněním podání datovaným ke dni 4. října 2016, jímž dokládala svoji legitimaci ke změně v osobě zmocněnce pro senátní volby a k odvolání kandidatury MUDr. Aleny Dernerové. Podání zahrnovalo část výpisu z rejstříku obsahující informace o prvních místopředsedech hnutí (viz výše). JUDr. Hana Jeníčková odkázala na výše zmíněné rozsudky Okresního soudu v Mostě a Krajského soudu v Ústí nad Labem (byly k podání přiloženy) a ve vztahu k očekávanému doplňujícímu rozsudku Okresního soudu v Mostě vyjádřila přesvědčení, že *„všechna usnesení valné hromady ze dne 10. 2. 2014, kdy se předsedou politického hnutí Severočeši.cz stal Ing. Bronislav Schwarz a prvním místopředsedou Ing. Jiří Zelenka, budou tímto rozhodnutím Okresního soudu v Mostě kompletně anulována a následně bude Ministerstvem vnitra vymazán v rejstříku politických stran politických hnutí Ministerstva vnitra České republiky Ing. Jiří Zelenka jako první místopředseda politického hnutí Severočeši.cz.“*

[52] Dne 5. října 2016 zaslal magistrát oběma prvním místopředsedům hnutí sdělení, v němž je informoval, že ani po doplnění podání nebyly odstraněny veškeré nejasnosti v otázce, kdo je oprávněn za ně jednat a zda úkony JUDr. Hany Jeníčkové byly číněny osobou oprávněnou. Se zdůvodněním, že ve věci zatím nerozhodoval Nejvyšší správní soud ani jiný příslušný soud, se magistrát rozhodl k podání JUDr. Jeníčkové nepřihlížet.

[53] Dne 7. října 2016, tedy v první den prvního kola senátních voleb, byla magistrátu doručena „Urgence řádného plnění povinnosti volebního orgánu pro volby do Senátu“ datovaná k 6. říjnu 2016 a podepsaná JUDr. Hanou Jeníčkovou, v níž byl magistrát upozorněn na odlišný postup Krajského úřadu Ústeckého kraje, který odvolání kandidátů uvedených na kandidátní listině hnutí pro volby do zastupitelstva Ústeckého kraje připustil, což následně potvrdil Krajský soud v Ústí nad Labem, který zamítl žalobu na

ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu (rozsudek ze dne 6. října č. j. 15 A 165/2016 - 81, jehož zkrácené znění bez odůvodnění bylo k podání přiloženo). JUDr. Jeníčková dále odkázala na rozhodnutí Okresního soudu v Mostě ze dne 6. října 2016, dle kterého není Ing. Zelenka prvním místopředsedou hnutí Severočesí.cz. K podání byl dále opět přiložen rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Co 911/2015 - 192 a tisková zpráva ČTK „Zelenka není místopředsedou Severočechů, rozhodl soud“ datovaná k 6. říjnu, v níž je informováno o zatím nepravomocném rozsudku Okresního soudu v Mostě, dle něhož bylo zvolení Ing. Jiřího Zelenky prvním místopředsedou hnutí Severočesí.cz na valné hromadě v únoru 2014 neplatné.

[54] Na toto podání reagoval magistrát téhož dne sdělením, že závěr o „porušení zákona ve věci postupu Magistrátu města Mostu, který k odvolání kandidátky do Senátu MUDr. Aleny Dernerové nepřihlédl, může [učinit] pouze nezávislý soud. Do doby rozhodnutí soudu nebude Magistrát města Mostu na svém stanovisku nic měnit.“

[55] Ve dnech 7. a 8. října proběhlo první kolo senátních voleb, v němž MUDr. Alena Dernerová získala 8 134, tj. 36,66 % hlasů a postoupila z prvního místa do druhého kola. To proběhlo ve dnech 14. a 15. října 2016 a MUDr. Alena Dernerová v něm byla zvolena senátorkou se ziskem 6 844, tj. 70,81 % hlasů (viz výsledky hlasování ve volebním obvodu č. 4 – Most na adrese <http://www.volby.cz/pls/senat/se2111?xjazyk=CZ&xdatum=20161007&xobvod=4>):

Výsledky hlasování								
Obvod: 4 – Most								
Kandidát		Volební strana	Navrhující strana	Politická příslušnost	Počty hlasů		% hlasů	
číslo	příjmení, jméno, tituly				1. kolo	2. kolo	1. kolo	2. kolo
*1	Dernerová Alena MUDr.	S.cz	S.cz	BEZPP	8 134	6 844	36,66	70,81
2	Sieber Jiří Maria	ŘN	ŘN	ŘN	1 241	X	5,59	X
3	Hrdinová Libuše Mgr.	ODS	ODS	ODS	1 820	X	8,2	X
4	Zaremba Oto	DSSSNFNSocČ ÚNL	Koalice	DSSS	1 339	X	6,03	X
+5	Šlégr Jiří	ČSSD	ČSSD	BEZPP	3 644	2 821	16,42	29,18
6	Nétek Josef Ing.	KSČM	KSČM	KSČM	2 542	X	11,45	X
7	Biolek Jiří MUDr.	STAN	STAN	BEZPP	3 465	X	15,61	X

+) postupující kandidát

*) zvolený kandidát

[56] Z dokazování výpisem ze spolkového rejstříku, obsahem internetových stránek Sdružení Mostečané Mostu a údaji Českého statistického úřadu na portálu www.volby.cz dále vyplynulo, že Sdružení Mostečané Mostu je spolkem, že JUDr. Hana Jeníčková a Ing.

Luboš Pitín jsou na internetových stránkách Sdružení Mostečané Mostu prezentováni jako zastupitelé za uvedený spolek v zastupitelstvu města Most zvolení ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014, že v těchto volbách soutěžily mimo jiné volební strana Sdružení Mostečané Mostu, většina jehož zastupitelů uváděla politickou příslušnost Severočesí.cz, proti jiné volební straně Severočesí Most, jejíž zvolení zastupitelé v převážné většině nejsou příslušníky žádné politické strany či hnutí, včetně MUDr. Aleny Dernerové, a že v krajských volbách roku 2016 kandidoval Ing. Luboš Pitín za NOVÝ SEVER na 2. místě kandidátky. Dále z dokazování vyplynulo, že hnutí Severočesí.cz na svých internetových stránkách k historii hnutí uvádí, že „*myšlenka založení politického hnutí ... vznikla v průběhu roku 2007. Hlavním impulzem byl úspěch Sdružení Mostečané Mostu v komunálních volbách 2006 v Mostě. ... U vzniku stáli dva partneři - Sdružení Mostečané Mostu a Bytová družstva.*“

IV. Právní úprava

[57] Podle § 60 odst. 1 volebního zákona „*kandidáty pro volbu do Senátu mohou přihlašovat registrované politické strany, politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a koalice, a to pouze prostřednictvím zmocněnce. Nezávislý kandidát podává přihlášku k registraci sám.*“

[58] Podle § 61 odst. 1 volebního zákona přihláška k registraci obsahuje mimo jiné „*f) podpis zmocněnce politické strany, politického hnutí nebo koalice, g) jméno a příjmení, označení funkce a podpis osoby oprávněné jednat jménem politické strany nebo politického hnutí; v případě koalice jména a příjmení, označení funkcí a podpisy všech osob oprávněných jednat jménem všech politických stran a politických hnutí, které ji tvoří; podává-li přihlášku nezávislý kandidát, připojí svůj podpis.*“ Podle odstavce 2 písm. c) má být k přihlášce k registraci připojena příloha: „*c) podává-li přihlášku k registraci politická strana, politické hnutí nebo koalice, určí v příloze svého zmocněnce a uvede jeho jméno, příjmení a místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu; politická strana, politické hnutí a koalice má právo navrhnout náhradníka zmocněnce a uvede jeho jméno, příjmení a místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu.*“

[59] Klíčovým pro projednávanou věc je ustanovení § 61 odst. 3 volebního zákona: „*Zmocněncem ani jeho náhradníkem nemůže být osoba mladší 18 let, osoba s omezenou svéprávností nebo kandidát. Úkony svého zmocněnce ve volebních věcech je politická strana, politické hnutí a koalice vázána. Svého zmocněnce může politická strana, politické hnutí a koalice písemně odvolat; zmocnění zaniká okamžikem doručení odvolání pověřenému obecnímu úřadu v sídle volebního obvodu. Nezávislý kandidát nemá zmocněnce.*“

[60] Postup odvolání kandidatury pak upravuje § 66 takto: „*(1) Kandidát se může do 48 hodin před zahájením voleb vzdát písemně své kandidatury. Stejným způsobem může zmocněnec politické strany, politického hnutí nebo koalice jeho kandidaturu odvolat. Toto prohlášení nelze vzít zpět. (2) Prohlášení o vzdání se kandidatury nebo o jejím odvolání je nutno doručit pověřenému obecnímu úřadu v sídle volebního obvodu. (3) Bylo-li prohlášení o vzdání se kandidatury nebo o jejím odvolání učiněno po registraci, při zjišťování výsledků hlasování se k hlasům odevzdaným pro takového kandidáta nepřihlíží. Pověřený obecní úřad v sídle volebního obvodu zajistí zveřejnění prohlášení o vzdání se kandidatury nebo o jejím odvolání ve všech*

volebních místnostech příslušného volebního obvodu, pokud je obdrží do 48 hodin před zahájením voleb do Senátu.“

[61] Soudní přezkum voleb do Senátu upravuje volební zákon v § 87 a 88 a soudní řád správní v § 90. Ustanovení § 87 odst. 2 až 5 volebního zákona znějí: „(2) *Podáním návrhu na neplatnost hlasování, neplatnost voleb nebo neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u soudu podle zvláštního právního předpisu každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl senátor volen, každá politická strana, politické hnutí, koalice nebo nezávislý kandidát, jejichž přihláška k registraci ve volebním obvodu byla pro volby do Senátu zaregistrována, (dále jen „navrhovatel“). Návrh je třeba podat nejpozději 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí. (3) Návrh na neplatnost hlasování může podat navrhovatel, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledky hlasování. (4) Návrh na neplatnost voleb může podat navrhovatel, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledky voleb. (5) Návrh na neplatnost volby kandidáta může podat navrhovatel, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby tohoto kandidáta.“*

V. Posouzení věci volebním senátem

[62] Volební senát se nejprve zabýval tím, zda jsou v posuzované věci splněny podmínky řízení, a shledal, že návrhy obsahují veškeré zákonem stanovené náležitosti (§ 37 odst. 3 a § 93 odst. 2 s. ř. s.) a byly podány osobami oprávněnými (§ 90 odst. 1 s. ř. s. a § 87 odst. 2 volebního zákona) ve lhůtě deseti dnů po vyhlášení celkového výsledku voleb (§ 87 odst. 2 *in fine* volebního zákona) u Nejvyššího správního soudu jakožto věcně a místně příslušného soudu (§ 88 odst. 2 volebního zákona a § 92 s. ř. s.). Poté přistoupil k věcnému posouzení volebních stížností.

[63] Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu posuzuje soud volební stížnost ve třech krocích (poprvé byl algoritmus uplatněn v usnesení č. j. Vol 6/2004 - 12 ze dne 2. července 2004, publ. pod č. 354/2004 Sb.NSS, a pak v mnoha dalších): zaprvé zkoumá, zda došlo k tvrzené nezákonnosti, tzn. porušení příslušného volebního zákona nebo právního předpisu vážícího se na volební proces (viz usnesení č. j. Vol 36/2006 - 21 ze dne 4. července 2006, publ. pod č. 960/2006 Sb.NSS), zadruhé zkoumá, zda mezi zjištěným porušením volebního zákona a výsledkem napadené volby (napadeného hlasování či napadených voleb) existuje přímý vztah, jinak řečeno souvislost s volebními výsledky, a zatřetí ověřuje, zda zjištěná protizákonnost je natolik intenzivní, že ve výsledku volební výsledek výrazně (nebo zásadně) zpochybňuje; volební senát hovoří o „zatemnění“ volebního výsledku, což lze charakterizovat tak, že je možno se důvodně domnívat, že by volby dopadly odlišně, pokud by nedošlo ke zjištěné nezákonnosti (viz též BLAŽEK, T., JIRÁSEK, J., MOLEK, P., POSPÍŠIL, P., SOCHOROVÁ, V., ŠEBEK, P. *Soudní řád správní – online komentář*. 3. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2016, § 90). Poslední třetí krok je reflexí judikatury Ústavního soudu, podle níž česká právní úprava soudního přezkumu voleb nezná kategorii absolutních vad, tj. vad představujících natolik závažné porušení volebních zákonů, že automaticky vedou ke zrušení voleb, volby kandidáta nebo hlasování s nutností jejich opakování. Všechny možné vady a pochybení je v tomto smyslu třeba považovat za relativní a jejich význam je třeba poměřovat jejich dopadem na výsledek voleb do zastupitelského orgánu jako takového, nebo na výsledek volby konkrétního kandidáta, popř. na celkový výsledek hlasování, a to podle principu proporcionality [nález

Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 57/10 ze dne 18. ledna 2011 (N 2/60 SbNU 11), bod 33, odkazující mimo jiné na nález sp. zn. Pl. ÚS 73/04 ze dne 26. ledna 2005 (N 17/36 SbNU 185; 140/2005 Sb.).]

[64] V souladu s ustáleným algoritmem se volební senát zabýval nejprve tvrzeným porušením volebního zákona. Hned na úvod je třeba zdůraznit, že je nepřipustná námitka navrhovatelů a), b) a c), podle nichž došlo k porušení volebního zákona již tím, že magistrát přihlášku kandidátky ze strany hnutí, resp. jeho neplatného statutárního orgánu, akceptoval a registroval ji. Ve volebním soudnictví se totiž uplatňuje zásada souslednosti jednotlivých přezkoumávaných volebních fází, což znamená, že po uzavření některé fáze volebního procesu nelze tutéž fázi znovu otevírat a zpětně zpochybňovat. Tato zásada se projevuje v právní úpravě třemi samostatnými řízeními, která spadají pod volební soudnictví: řízení o ochraně ve věcech seznamu voličů (§ 88 s. ř. s.), řízení o ochraně ve věci registrace kandidátů a kandidátních listin (§ 89 s. ř. s.) a konečně řízení o návrhu na vyslovení neplatnosti voleb, volby kandidáta nebo hlasování (§ 90 s. ř. s.). Byla-li tedy registrační fáze senátních voleb ve volebním obvodu č. 4 – Most uzavřena registrací přihlášek kandidátů, včetně přihlášky MUDr. Aleny Dernerové ze strany hnutí Severočeši.cz, aniž by kterýkoliv z aktivně legitimovaných subjektů v zákonné lhůtě tuto registraci před soudem ve smyslu § 89 odst. 4 s. ř. s. napadl, nelze se již ve fázi rozhodování o neplatnosti voleb podle § 90 s. ř. s. zabývat tím, zda v registračním řízení byl či nebyl porušen zákon, což ostatně plyne i z § 87 odst. 3 až 5 volebního zákona, který spojuje zjišťované porušení zákona s ovlivněním *výsledku* volby (již registrovaného) kandidáta (viz např. usnesení č. j. Vol 11/2004 - 31 ze dne 9. prosince 2004, publ. pod č. 471/2005 Sb.NSS).

[65] Stejný závěr však nelze učinit ve vztahu k námitkám o porušení zákona při odvolání kandidatury po registraci přihlášek. Odvolání kandidatury již registrovaného kandidáta totiž do registrační fáze voleb nespadá, odvoláním kandidatury se ani nezahajuje nějaké řízení, jež by vyústilo v rozhodnutí registračního volebního orgánu, jež by bylo napadnutelné nějakým jiným procesním prostředkem ochrany práva (není jím očividně ani ochrana ve věcech registrace – § 89 odst. 1 s. ř. s. *a contrario*), registrační volební orgán odvolání kandidatury pouze bere na vědomí, důsledky odvolání kandidatury nastávají ze zákona a projevují zveřejněním informace o odvolání kandidatury ve volebních místnostech příslušného volebního obvodu a ve fázi samotného hlasování a zjišťování jeho výsledků tím, že volební orgány k hlasům ve prospěch kandidáta, jehož kandidatura byla odvolána, nepřihlíží, resp. přihlížet nesmí (§ 66 odst. 3 volebního zákona). Registrační volební orgán má před volbami toliko povinnost zveřejnit odvolání kandidatury ve všech volebních místnostech příslušného volebního obvodu, i tuto povinnost však má jen v případě, že odvolání kandidatury obdrží do 48 hodin před zahájením voleb do Senátu.

[66] Z ustanovení § 66 odst. 3 volebního zákona tedy plyne, že pokud by k porušení volebního zákona ze strany magistrátu došlo tím, že neakceptoval řádné odvolání kandidatury MUDr. Aleny Dernerové ze strany navrhujícího hnutí Severočeši.cz, resp. jeho řádně ustanovené zmocněnkyně, projevilo se toto porušení zákona až při zjišťování výsledků hlasování, resp. senátních voleb v příslušném volebním obvodu. To znamená, že námitky porušení volebního zákona v této fázi volebního procesu nelze řešit v jiném řízení, než právě v řízení o neplatnosti voleb a hlasování podle § 90 s. ř. s., jak ostatně volební soudy již mnohokrát v minulosti postupovaly (např. usnesení Krajského soudu

v Ostravě č. j. 22 A 137/2010 - 30 ze dne 11. listopadu 2010, usnesení Krajského soudu v Ostravě č. j. 22 A 7/2011 - 69 ze dne 7. února 2011 a koneckonců i s věcí úzce související usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. listopadu 2016 č. j. 40 A 6/2016 - 102); to, že by tyto námitky neměly být řešeny v řízení o neplatnosti voleb, nelze dovodit ani z judikatury Ústavního soudu, který přinejmenším kvazimeritorně (výrokem o zjevné neopodstatněnosti ústavní stížnosti) posuzoval rozhodnutí volebních soudů v obdobných věcech (srov. usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 53/99 ze dne 2. března 1999, U 18/13 SbNU 449, či usnesení sp. zn. II. ÚS 78/03 ze dne 22. června 2004, jimiž byly pro zjevnou neopodstatněnost odmítnuty ústavní stížnosti kandidátů v komunálních volbách, jejichž kandidatura byla těsně před volbami zmocněncem příslušné volební strany odvolána).

[67] Ve všech zmíněných případech šlo o situace, v nichž příslušný volební orgán úkon zmocněnce respektoval, vzal na vědomí odvolání kandidatury a při zjišťování výsledků voleb k případným hlasům odevzdaným ve prospěch odvolaných kandidátů nepřihlížel (a ti se pak – neúspěšně – bránili podáním návrhu na neplatnost voleb). Je zřejmé, že s opačnou situací, kdy naopak volební orgán odmítl akceptovat odvolání kandidatury, jako se stalo v nyní posuzovaném případě, je volební soud konfrontován v historii volebního soudnictví poprvé. Ať z té či oné strany, výklad ustanovení volebního zákona o odvolání kandidatury musí být jednotný, resp. nemůže se lišit podle toho, jak se v daném případě volební orgán k odvolání kandidatury postavil. Jeho nezákonný postup spočívající v nerespektování platně učiněného odvolání kandidatury nelze překonat ani tím, že se takový kandidát voleb zúčastní, anebo je v nich dokonce zvolen. Argumentovat na tomto místě „svrchovanou vůlí voličů“, která by mohla takovou nezákonnost zhojit, by bylo nebezpečným precedentem, neboť ve skutečnosti by to byl volební orgán, který by svým svévolným postupem rozhodoval o tom, koho pustí, anebo naopak nepustí do volebního klání, a tvrzený respekt k vůli voličů by byl jen zástěrkou pro neústavní ingerenci veřejné moci do volné soutěže politických sil (čl. 5 Ústavy České republiky) a vnitřní autonomie politických stran a hnutí v rozhodování, kdo je má ve voleném orgánu reprezentovat. „*Státní orgán, nadaný autoritou státního rozhodnutí a vstupující svým autoritativním posudkem aktivně do sféry soutěže politických stran je principiálně potenciálním rizikem pro demokracii vůbec.*“ [nález sp. zn. Pl. ÚS 26/94 ze dne 18. října 1995 (N 62/4 SbNU 113; 296/1995 Sb.)].

[68] V daném případě se požadavek jednotnosti výkladu ustanovení volebního zákona o odvolání kandidatury, resp. o možnosti „výměny“ volebního zmocněnce a jeho náhradníka, jež odvolání kandidatury předcházelo, učebnicově manifestuje v konfrontaci se zcela opačným přístupem dvou volebních orgánů k obsahově totožným úkonům směřujícím k odvolání kandidatury ve volbách. Na straně jedné je to přístup magistrátu, který neakceptoval úkony hnutí Severočesí.cz, zastoupeného první místopředsdkyní hnutí JUDr. Hanou Jeníčkovou, směřující k odvolání kandidatury MUDr. Aleny Dernerové v senátních volbách, na straně druhé je to přístup Krajského úřadu Ústeckého kraje, který jakožto registrační úřad pro souběžně konané krajské volby bez dalšího obsahově totožné úkony směřující k odvolání kandidatury v krajských volbách (mimo jiné též MUDr. Aleny Dernerové) respektoval, a to při obsahově totožné právní úpravě (srov. § 61 odst. 3 a § 66 volebního zákona s § 21 odst. 5 a § 23 zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), jak plyne z rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. října 2016 č. j. 15 A

165/2016 - 82 a z usnesení téhož soudu ze dne 3. listopadu 2016 č. j. 40 A 6/2016 - 102. Je zřejmé, že v právním státě takové diametrálně odlišné výklady a přístupy nemohou vedle sebe obstát, a také volební soudy, které jsou pro volby do Senátu a krajské volby odlišné, by měly sporné otázky v souladu se zákonem posoudit shodně.

[69] Volební senát je tedy, stejně jako Krajský soud v Ústí nad Labem v řízení sp. zn. 40 A 6/2016, postaven v rámci prvního kroku algoritmu přezkumu před totožné právní otázky. První dvě jsou obecné: 1. Umožňuje volební zákon po registraci přihlášek do senátních voleb kromě odvolání zmocněnce, popř. náhradníka zmocněnce, též jmenování zmocněnce nového? 2. Může osoba, která jedná za politické hnutí, sama sebe jmenovat (novým) zmocněncem? Další pak se týká specifických skutkových okolností daného případu: 3. Byla JUDr. Hana Jeníčková oprávněna v těchto věcech jednat samostatně jako první místopředsdkyně hnutí Severočesí.cz a učinit výše uvedené kroky?

[70] Na všechny tři otázky odpovídá volební senát, obdobně jako Krajský soud v Ústí nad Labem ve věci vedené pod sp. zn. 15 A 165/2016, kladně.

V.1. Odvolání volebního zmocněnce a jmenování nového

[71] Pro zodpovězení první otázky je třeba si nejprve vymezit smysl a účel institutu zmocněnce politických stran, politických hnutí či jejich koalic (dále zjednodušeně jako „politická strana“) pro senátní volby. Ten lze dovodit zejména z jednotlivých ustanovení volebního zákona, která s účastí zmocněnce ve volebním procesu počítají.

[72] Nejdůležitějším úkolem volebního zmocněnce je bezesporu podání přihlášky k registraci kandidáta politické strany pro senátní volby. Jde zároveň o úkon, který politická strana může učinit výhradně prostřednictvím zmocněnce (§ 60 odst. 1 volebního zákona). Určení zmocněnce je tedy nutnou součástí přihlášky k registraci a přihláška k registraci neobsahující v příloze údaj o zmocněnci bude registračním volebním orgánem odmítnuta, pokud tato závada nebude v dodatečné lhůtě odstraněna (§ 62 odst. 2 písm. c) volebního zákona].

[73] Úloha volebního zmocněnce se však podáním přihlášky k registraci kandidáta nevyčerpává. Zmocněncům jsou oznamovány výsledky losování čísel, jimiž budou označeny hlasovací lístky kandidátů pro senátní volby (§ 62 odst. 3 volebního zákona). Zmocněnec může odvolat kandidaturu kandidáta politické strany pro senátní volby (§ 66 odst. 1 volebního zákona). Výsledky senátních voleb jsou Českým statistickým úřadem zasílány na adresu zmocněnců politických stran (§ 72a odst. 2 volebního zákona). Zmocněnec ve volebním procesu je tedy „styčným důstojníkem“, „převodní pákou“ mezi volebními orgány a politickou stranou, která je právnickou osobou s rozmanitou vnitřní strukturou, příp. s kolektivními statutárními orgány, nebo dokonce více politickými stranami sdruženými v koalici. Jeho úkolem je zajistit efektivní a operativní komunikaci mezi oběma stranami. Podporu pro tento závěr představuje také to, že nezávislí kandidáti ve volbách do Senátu zmocněnce nemají (poslední věta § 61 odst. 3 volebního zákona); jako fyzické osoby totiž komunikují přímo a sami a prostředníka není třeba. Projevem respektu státu k vnitřní autonomii politické strany je pak respektování volby politické, resp. „volební“ strany, která osoba ji jako volební zmocněnec, příp. náhradník volebního

zmocněnce, bude v rámci přípravy a průběhu voleb zastupovat. Vyplývá to ostatně z obecné povahy zmocnění. Zmocněnec nemůže mít více práv než zmocnitel, zmocnitel se nestává vazalem svého zmocněnce, což nutně předpokládá možnost kdykoliv zmocněnce a náhradníka zmocněnce odvolat. To platí obecně (srov. § 442 občanského zákoníku) a pro volební zmocněnce to výslovně (jako samozřejmost) opakuje i volební zákon (§ 61 odst. 3).

[74] Vzhledem k povinnosti mít volebního zmocněnce za účelem efektivní a operativní komunikace mezi volebními orgány a politickou, resp. „volební“ stranou pak nelze vyloučit ani možnost jmenování nového zmocněnce po odvolání stávajícího (a případně též jeho náhradníka), neboť tím by byl účel tohoto institutu zmařen a politická strana by byla zbavena prostředku k realizaci svých autonomních oprávnění, mezi něž – jak bylo uvedeno výše – patří rozhodnutí, kdo má politickou stranu ve voleném orgánu reprezentovat, byť jde – po registraci přihlášek – již jen o rozhodnutí negativní spočívající v použití „záchranné brzdy“, tj. v odvolání kandidáta, který její podporu z jakýchkoli důvodů ztratil. Takový záměr zákonodárce při přijímání volebního zákona bezesporu neměl. Jako logický se proto jeví výklad, že nezakazuje-li volební zákon výslovně jmenování nového zmocněnce, je třeba tuto možnost politickým stranám ponechat, což plně odpovídá čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 2. března 1999 sp. zn. IV. ÚS 53/99, U 18/13 SbNU 449, v němž dospěl ke stejnému závěru, byť ve vztahu k již z podstatné části neplatnému zákonu č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů).

[75] Argumentaci MUDr. Aleny Dernerové a magistrátu analogií k nemožnosti jmenování nového kandidáta po jeho odvolání či vzdání se kandidatury v tomto směru nelze považovat za případnou, neboť role zmocněnce a kandidáta ve volebním procesu jsou z povahy věci naprosto odlišné. Stejně tak je nutno odmítnout argumentaci připouštějící „výměnu“ zmocněnce, resp. jeho náhradníka, avšak jen do uplynutí lhůty pro registraci přihlášky, po níž lze zmocněnce a náhradníka již jen odvolat bez možnosti jmenovat nově. Takový výklad by právě vedl k tomu, že se politická strana stane fakticky rukojmím svého zmocněnce, jehož jednáním (konáním či opomenutím konat) je vázána (věta druhá § 61 odst. 3 volebního zákona); mohla by ho sice (a případně též náhradníka zmocněnce) odvolat, bez možnosti jmenovat nového by však přišla o jedno ze svých klíčových oprávnění, jak bylo uvedeno výše. K téže absurdní situaci by mohlo dojít i v případě, že by se zmocněnec a náhradník zmocněnce svého postavení vzdali, byli by pasivní, nezvěstní, anebo zemřeli.

[76] Na základě výše uvedených východisek dospívá Nejvyšší správní soud k závěru, že jmenování nového zmocněnce poté, co byl stávající zmocněnec (případně i jeho náhradník) politickou stranou odvolán, je možné během celého volebního procesu, tedy i po uplynutí lhůty k podávání, respektive odstraňování vad přihlášek k registraci kandidátů. Ke stejnému závěru již došel v několika svých rozhodnutích Krajský soud v Ostravě (usnesení ze dne 11. listopadu 2010 č. j. 22 A 137/2010 - 30, usnesení ze dne 7. února 2011 č. j. 22 A 7/2011 - 69 a č. j. 22 A 4/2011-58) a rovněž z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že tento výklad není s volebním zákonem a ústavním pořádkem v rozporu (citované usnesení sp. zn. IV. ÚS 53/99; opačný závěr neplyne ani z usnesení sp. zn. II. ÚS 78/03 ze dne 22. června 2004, jehož se dovolává MUDr. Dernerová, neboť v daném případě nedošlo k platnému odvolání zmocněnce k tomu oprávněnou osobou).

V.2. Možnost jmenovat volebním zmocněncem sama sebe

[77] Volební senát se dále ztotožňuje se stanoviskem Státní volební komise, že volební zákon nevylučuje, aby osoba vykonávající funkci statutárního orgánu politické strany, resp. zastupující tuto politickou stranu, určila volebním zmocněncem sama sebe. Žádné omezení v tomto směru volební zákony nestanoví (což je klíčové vzhledem k čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod) a tato možnost je logickým důsledkem skutečnosti, že zákon vyžaduje určení volebního zmocněnce obligatorně, jinak by nic nebránilo statutárnímu orgánu, aby s volebními orgány jednal přímo sám. Funkce zmocněnce je organizačně technická, politická strana je povinna označit osobu, s níž budou volební orgány výhradně jednat, a z tohoto požadavku zákona nelze dovodit, že by takovou určenou osobou nemohla být přímo osoba, která zastupuje politickou stranu jako její statutární orgán.

[78] Nelze odhlédnout ani od praktického aspektu věci – při četnosti a pestrosti politických stran a hnutí s výraznými rozdíly ve velikosti členské základny nelze bez výslovné zákonné opory malým nebo nově vznikajícím stranám bránit, aby – při nedostatku jiných vhodných osob – do důležité funkce volebního zmocněnce ustanovily přímo osobu vykonávající funkci statutárního orgánu.

V.3. Oprávnění JUDr. Hany Jeníčkové jednat za politické hnutí Severočeši.cz

[79] Poslední otázkou zůstává, zda byla JUDr. Hana Jeníčková oprávněna všechny tyto úkony učinit, tedy zda byla ke dni 29. září 2016 oprávněna samostatně zastupovat politické hnutí Severočeši.cz.

[80] Při zodpovězení této otázky je třeba vyjít z údajů evidovaných v rejstříku stran a hnutí, jimž svědčí princip materiální publicity (§ 121 občanského zákoníku ve spojení s § 9 zákona o politických stranách). Z registračního spisu magistrátu vyplývá, že společně s listinami obsahujícími odvolání stávající zmocněnkyně hnutí Severočeši.cz a jejího náhradníka, jmenování JUDr. Hany Jeníčkové zmocněnkyní hnutí a odvolání kandidatury MUDr. Aleny Dernerové pro senátní volby byl magistrátu předložen také výpis z rejstříku, ve kterém je statutární orgán a způsob jednání hnutí vymezen následovně: „*Předsednictvo, jehož jménem jedná a podepisuje předseda nebo první místopředseda nebo jiný pověřený člen Předsednictva hnutí.*“ Údaj o předsedovi hnutí výpis z rejstříku neobsahuje, jako první místopředsedkyně hnutí je uvedena JUDr. Hana Jeníčková a jako první místopředseda Ing. Jiří Zelenka (s poznámkou o rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 3. září 2015, č. j. 15 C 261/2014-150, který nabyl právní moci dne 10. srpna 2016 a jímž bylo určeno, že usnesení přijatá na valné hromadě konané dne 10. února 2014 týkající se statutárního orgánu politického hnutí Severočeši.cz a změny stanov, včetně změny sídla, jsou v rozporu se stanovami hnutí a zákonem č. 424/1991 Sb., s tím, že rozhodnutí Okresního soudu v Mostě je zohledněno v historii údajů týkající se statutárního orgánu hnutí s výjimkou Ing. Jiřího Zelenky, v jehož případě Okresní soud v Mostě zatím nerozhodl).

[81] Již ve chvíli, kdy byly učiněny úkony zahrnující mimo jiné odvolání kandidatury MUDr. Aleny Dernerové, bylo magistrátu oprávnění JUDr. Hany Jeníčkové zastupovat politické hnutí Severočeši.cz prokázáno výpisem z rejstříku, ze kterého vyplývalo, že první

místopředseda může jednat bez jakýchkoliv dalších omezení; tyto údaje, včetně jejich historie, si mohl magistrát v rejstříku stran a hnutí, resp. u Ministerstva vnitra ověřit i sám. Magistrát se tak dopustil porušení volebního zákona tím, že podání první místopředsedkyně hnutí JUDr. Hany Jeníčkové nerespektoval a nepostupoval způsobem, jaký mu v § 61 odst. 3 a 66 odst. 1 a 3 volební zákon ukládá. Formulace způsobu zastupování hnutí v rejstříku stran a hnutí nedávala prostor pro úvahy, zda byl k platnému jednání první místopředsedkyně hnutí třeba souhlas dalších osob, přesto magistrát akceptaci jejího úkonu podmínil kontrasignací Ing. Jiřího Zelenky. Navíc se jednalo o osobu, jejíž oprávnění zastupovat hnutí bylo již na základě údajů v rejstříku stran a hnutí značně sporné. Následné podání Ing. Jiřího Zelenky, jehož cílem bylo zpochybnit oprávnění JUDr. Hany Jeníčkové k zastupování hnutí Severočeši.cz, nemohlo mít právní účinky, i kdyby byl on sám oprávněn hnutí samostatně zastupovat, neboť kandidatura MUDr. Aleny Dernerové byla již platně odvolána a prohlášení o odvolání kandidatury nelze vzít zpět (poslední věta § 66 odst. 1 volebního zákona).

[82] Nelze obecně vyloučit, že registrační orgán pojme pochybnosti o oprávnění určité osoby politickou stranu zastupovat a přistoupí v rychlém čase k nezbytným ověřením, zejména jde-li o překvapivý zásah do průběhu voleb, k němuž došlo v daném případě. Tak jako tak, nejpozději 5. října 2016, kdy volební zmocněnkyně předložila magistrátu též kopie rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. července 2016 č. j. 14 Co 911/2015 - 192 a rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 3. září 2015 č. j. 15 C 561/2014 - 150, musel mít magistrát postaveno na jisto, že JUDr. Hana Jeníčková je oprávněna samostatně jednat jako první místopředsedkyně hnutí, že hnutí nemá předsedu a že naopak nelze „druhého“ prvního místopředsedu hnutí Ing. Jiřího Zelenku, jehož kontrasignací magistrát podmiňoval akceptaci úkonu JUDr. Hany Jeníčkové, považovat za osobu oprávněnou hnutí zastupovat. Magistrát musel předpokládat, že určení neplatnosti usnesení valné hromady o jeho volbě bude předmětem doplňujícího rozsudku Okresního soudu v Mostě, neboť již z předchozích rozsudků zcela jednoznačně vyplývalo, že valná hromada nebyla řádně svolána, a proto byla veškerá na ní přijatá usnesení neplatná. Doplňující rozsudek Okresního soudu v Mostě byl vyhlášen 6. října 2016, byla jím očekávatelně vyslovena neplatnost volby Ing. Jiřího Zelenky prvním místopředsedou na valné hromadě 10. února 2014, o čemž byl magistrát také bezprostředně následující den JUDr. Hanou Jeníčkovou informován. Tím, že magistrát i za této situace setrval na svém stanovisku, dále prohloubil nezákonnost, již se dopustil.

[83] MUDr. Alena Dernerová namítla, že JUDr. Hana Jeníčková nemohla být zmocněncem hnutí, neboť o tom nerozhodl příslušný orgán, tedy předsednictvo hnutí, a byť byla první místopředsedkyní hnutí, nemohla ani sama odvolat zmocněnce a jeho náhradníka, kteří byli předtím určení statutárním orgánem hnutí. Volební senát tento názor nesdílí. I kdyby byla pravda, že na základě vnitřních předpisů, stanov či rozhodnutí orgánů hnutí bylo rozhodnutí o ustanovení nebo změně volebních zmocněnců v kompetenci nějakých jiných orgánů hnutí, např. předsednictva, nic to nemění na tom, že hnutí navenek vůči registračnímu orgánu projevilo svou vůli prostřednictvím první místopředsedkyně, která k tomu nepochybně oprávněna byla. Otázku souladu těchto úkonů s vnitřními předpisy hnutí nebyl magistrát oprávněn řešit, neboť jinak by nepřipustně zasahoval do vnitřních autonomních poměrů politické strany. Tvrzení, že nemohla změnit zmocněnce a náhradníka zmocněnce, kteří byli platně dříve určení statutárním orgánem hnutí, zastírá fakt, že to byl statutární orgán – včetně Ing.

Bronislava Schwarze – jehož volba na valné hromadě hnutí 10. února 2014 byla soudy pravomocně určena neplatnou. I kdyby tomu tak nebylo, stále platí, že po registraci byla první místopředsedkyně hnutí oprávněna samostatně hnutí zastupovat a mohla odvolat zmocněnce, náhradníka zmocněnce a jmenovat nové. Případná porušení vnitřních předpisů, stanov či usnesení orgánů hnutí mohla toliko založit odpovědnost JUDr. Hany Jeníčkové vůči hnutí a jeho orgánům, avšak na platnosti těchto úkonů vůči registračnímu orgánu to nic nezmění.

[84] Totéž lze říci ve vztahu k námitce MUDr. Aleny Dernerové, že úkony JUDr. Hany Jeníčkové byly neplatné, neboť právnickou osobu nemůže zastupovat ten, jehož zájmy jsou v rozporu s jejími zájmy, což dovozovala ze skutečnosti, že JUDr. Hana Jeníčková jako členka spolku Sdružení Mostečané Mostu podporovala jiného kandidáta do senátních voleb. K tomu lze obecně uvést, že nelze připustit, aby volební orgán hodnotil úkony zmocněnce politické strany z hlediska své představy o tom, co je či není v zájmu politické strany. Krom toho je určení aktuálního zájmu politické strany dosti subtilní a nestálou kategorií. Na případný konflikt zájmů JUDr. Hany Jeníčkové jakožto volební zmocněnkyně a politického hnutí Severočesí.cz nelze usuzovat jen z toho, že je členkou spolku (nikoli tedy jiné politické strany) Sdružení Mostečané Mostu, který v senátních volbách vyjádřil veřejnou podporu jinému kandidátu. Z dokazování také vyplynulo, že hnutí Severočesí.cz se alespoň historicky ke spolku Sdružení Mostečané Mostu hlásí jako k jednomu z iniciátorů vzniku hnutí, ostatně vztahy mezi oběma subjekty jsou mnohem barvitější, jak plyne i z údajů o zvolených zastupitelích města Mostu za Sdružení Mostečané Mostu, mezi nimiž byla většina členy hnutí Severočesí.cz.

[85] I pokud jde o nevratný úkon odvolání kandidáta z voleb, jde o svrchované autonomní rozhodnutí příslušné politické strany. Motivy k odvolání kandidáta mohou být nejrůznější: ztráta podpory, zpronevěření se programu a cílům politické strany, nesplnění nejrůznějších podmínek, narušení vztahu důvěry mezi orgány politické strany a jejím kandidátem atd. Může jít i o sofistikovanou strategii k dosažení politických cílů politické strany. Její cíl a smysl sice může běžnému voliči unikát, v žádném případě se však volební orgán nemůže vůči politické straně stavět do nadřazené pozice toho, kdo je moudřejší a ví lépe, co je pro politickou stranu dobré, a hodnotit podle toho platnost úkonu spočívající v odvolání kandidáta z voleb. Nejen proto, že na to volební orgán v „horké“ fázi před volbami nemá čas, prostor ani dostatečnou odbornost, ale především z důvodů již shora uvedených a majících rozměr ústavněprávní. Lze jen pro ilustraci, neboť šlo o jinou právní situaci, doplnit, že Nejvyšší správní soud připustil existenci rozporu mezi zájmy osoby, jež jedná za právnickou osobu, a takto zastupovanou právnickou osobou s důsledkem neúčinnosti úkonů takového zastoupení ve smyslu § 33 odst. 4 s. ř. s. jen v extrémních případech, např. dle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. ledna 2013 č. j. 8 As 6/2012 - 204 v situaci, kdy fyzická osoba jménem právnické osoby činila podání, z nichž byl jednoznačně seznatelný záměr způsobit, aby tato právnická osoba zanikla, a současně tato fyzická osoba působila ve statutárních orgánech jiné právnické osoby, jejíž fungování přímo závisí na zániku první právnické osoby.

[86] Veřejná podpora spolku Sdružení Mostečané Mostu, s nímž je JUDr. Hana Jeníčková spojována, jinému kandidátu v senátních volbách obdobné intenzity zjevně nedosahuje. Není ani zřejmé, jaký zájem politického hnutí, s nímž by mělo být konfrontováno jednání JUDr. Hany Jeníčkové, má MUDr. Alena Dernerová na mysli a

kým by měl být artikulován; postačí zde jen znovu upozornit na to, že podle pravomocných rozsudků soudů v občanském soudním řízení byla usnesení o volbě orgánů hnutí na valné hromadě 10. února 2014 v rozporu se zákonem a stanovami hnutí.

[87] Ani další námitky MUDr. Aleny Dernerové neshledal volební senát přesvědčivými. Argument, že nikdo nemůže těžit ze svého protiprávního jednání či protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu, nebyl nijak konkretizován, především není zřejmé, jakého protiprávního jednání se měla volební zmocněnkyně hnutí dopustit nebo jaký protiprávní stav měla vyvolat nebo nad ním mít kontrolu. Zjevně nemůže jít o stav vyvolaný pravomocnými rozsudky soudů v občanském soudním řízení, které prohlásily usnesení přijatá na valné hromadě hnutí 10. února 2014, mezi nimi též usnesení o odvolání JUDr. Hany Jeníčkové z funkce první místopředsdkyně a o jejím vyloučení z hnutí, za protiprávní. Ani kandidatura navrhovatele e) Ing. Luboše Pitína za politicky konkurenční volební subjekt NOVÝ SEVER v krajských volbách nemá žádnou přímou souvislost s předmětem řízení o neplatnosti senátních voleb; na aktivní legitimaci navrhovatele ostatně nemá žádný vliv skutečnost, že jde o politického oponenta kandidáta, jehož volbu zpochybňuje. V tomto typu řízení je to naopak pravidlem.

[88] Nejvyšší správní soud uzavírá, že v prvním kroku přezkumného algoritmu seznal, že v senátních volbách došlo k tvrzenému porušení volebního zákona.

[89] Vzhledem k povaze zjištěného porušení volebního zákona je pak bez dalších úvah naprosto zřejmé, že mezi ním a výsledkem voleb je přímý vztah (druhý krok) a že jde současně o natolik intenzivní porušení volebního zákona, které výsledek voleb zatemnilo. Pokud by k němu totiž nedošlo a MUDr. Alena Dernerová se voleb jakožto odvolaná kandidátka nezúčastnila, resp. k jejím hlasům nebylo přihlédnuto, dopadly by volby v daném volebním obvodu nepochybně zcela jinak, tedy tak, že by MUDr. Alena Dernerová zvolena být nemohla, ani by nemohla postoupit z prvního kola voleb.

[90] Nad rámec věci lze poznamenat, že i v případě, že by navrhovatel d) (hnutí Severočeši.cz) vzal volební stížnost platně zpět, musel by volební senát dospět ke stejnému závěru s ohledem na shodná tvrzení a důkazní návrhy obsažené ve volební stížnosti navrhovatele e). Při volebním přezkumu totiž nehraje roli, zda jde o subjektivní nebo objektivní porušení volebního zákona, volební soudnictví chrání primárně objektivní zákonnost voleb, a není proto ani rozhodné, zda bylo zjištěnou protizákonností porušeno nějaké další subjektivní právo navrhovatele, vedle práva volit a být volen v souladu s právními pravidly zajišťujícími regulérnost celého volebního procesu [srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 526/98 ze dne 18. února 1999 (N 27/13 SbNU 203; 70/1999 Sb.)]. Pokud se tedy navrhovatel e) jako oprávněný volič hodnověrným způsobem dověděl, že došlo k porušení volebního zákona ze strany volebního orgánu tím, že neakceptoval odvolání jednoho z kandidátů ze strany navrhujícího politického hnutí, je oprávněn toto objektivní porušení ve volební stížnosti namítat a může být s takovou námitkou úspěšný i přes to, že tímto postupem bylo mimo jiné, resp. především porušeno právo daného politického hnutí odvolat svého kandidáta z voleb, a dokonce i v případě, že hnutí nakonec důsledky protiprávního postupu volebního orgánu, resp. volební výsledek akceptuje. Nic to totiž nemění na skutečnosti, že se odvolaný kandidát (odvolání nelze vzít podle § 66 odst. 1 volebního zákona zpět) voleb zúčastnil protiprávně a svou účastí zásadním způsobem zatemnil volební výsledek, a to dokonce tak, že volby vyhrál.

VI. Závěr a náklady řízení

[91] Volební senát shrnuje, že v důsledku zjištěného porušení volebního zákona došlo k tak intenzivnímu zatemnění volebního výsledku, že mu nezbylo, než volebním stížnostem vyhovět. Drtivý zisk hlasů voličů v druhém kole senátních voleb odevzdaných pro kandidátku MUDr. Alenu Dernerovou, která v daném volebním obvodu obhájovala svůj senátorský mandát, není skutečností, kterou by volební senát směl vzít při svém rozhodování v úvahu.

[92] K dopadům tohoto usnesení na výsledek volby kandidátky MUDr. Aleny Dernerové, která se rozhodla za hnutí Severočeši.cz kandidovat, ač není členkou tohoto hnutí, lze poznamenat, že jí musely být složité konfliktní a vnitřní poměry v tomto hnutí, vinoucí se všemi v tomto usnesení zmíněnými soudními řízeními jako červená nit, v okamžiku přijetí kandidatury známy. To ostatně potvrdil i Ing. Bronislav Schwarz ve své svědecké výpovědi. Musela proto počítat i s rizikem, že se zájmy tohoto hnutí, proměnlivými v závislosti na tom, kdo je momentálně ve vedení formuluje, může rozejít, a to i s rizikem případného postupu volebního zmocněnce hnutí podle § 66 odst. 1 volebního zákona.

[93] Podle § 79 odst. 1 písm. b) volebního zákona se konají opakované volby, „*shledá-li soud návrh na neplatnost voleb (§ 87) opodstatněným.*“ Podle odstavce 2 se koná opakované hlasování, „*shledá-li soud návrh na neplatnost hlasování (§ 87) opodstatněným.*“ Navrhovatelé svůj návrh formulovali jako návrh na neplatnost volby kandidátky. Vzhledem k tomu, že k zatemnění volebního výsledku došlo již v prvním kole senátních voleb, nemohl volební senát prostým přepočítáním hlasů zjistit, kdo by byl řádně ve druhém kole zvolen a vyhlásit jej za zvoleného postupem podle § 90 odst. 4 s. ř. s. Jinak řečeno, volební vada, která se vyskytla již před prvním kolem, znehodnotila výsledky prvního a tím spíše i druhého kola senátních voleb. Zákon přitom umožňuje „pozitivní“ výrok soudu jen ve vztahu k vyhlášení řádně zvoleného kandidáta, nikoli k vyhlášení kandidátů, kteří postupují do druhého kola voleb. Navíc není možné předvídat, jak by voliči v prvním kole hlasovali, pokud by bylo v souladu s volebním zákonem zveřejněno prohlášení o odvolání kandidatury ve všech volebních místnostech příslušného volebního obvodu. Volební senát stejně jako všechny ostatní volební orgány je vázán zásadou minimalizace zásahů do vůle voličů. Zatímco z pohledu magistrátu by tímto zásahem minimálně zasahujícím do vůle voličů bylo přijetí úkonů volebního zmocněnce, tzn. umožnění konání voleb bez odvolané kandidátky, volební senát již rozhoduje v jiném časovém okamžiku. V tomto okamžiku by vyslovení neplatnosti toliko hlasování vedlo nutně k tomu, že by proběhlo nové první kolo voleb, ovšem již bez odvolané kandidátky. Oproti tomu po vyslovení neplatnosti (celých) voleb proběhne v daném volebním obvodě celý volební proces znovu, včetně fáze registrace kandidátů, což představuje řešení minimalizující zásah rozhodnutí volebního senátu do vůle voličů. Volební senát proto rozhodl nikoli jen o neplatnosti hlasování, nýbrž o neplatnosti (celých) senátních voleb ve volebním obvodu č. 4 – Most.

[94] Důsledkem usnesení volebního senátu proto bude nutnost vyhlásit opakované volby ve volebním obvodu č. 4 – Most podle § 79 odst. 3 volebního zákona. Volební zákon přitom výslovně nepočítá s tím, že by opakované volby proběhly obdobně jako doplňovací

volby ve smyslu § 80 odst. 4 volebního zákona toliko na zbytek volebního období, jde však zřejmě o nepravou mezeru v zákoně. Z povahy věci musí jít v takto opakovaných volbách o volbu toliko na zbytek volebního období, jinak by se v důsledku výroku volebního senátu natrvalo rozešly termíny senátních voleb v jednotlivých volebních obvodech, což by bylo v rozporu s ústavním pořádkem, neboť čl. 16 odst. 2 Ústavy České republiky, resp. § 56 volebního zákona naopak počítají s jednotným termínem voleb pro volbu třetiny senátorů v pravidelném dvouletém cyklu.

[95] Pro kandidátku MUDr. Alenu Dernerovou tento výsledek řízení znamená, že se může opakovaných voleb ve volebním obvodu zúčastnit na základě nové přihlášky k registraci, a to buď jako nezávislá kandidátka, nebo jako kandidátka politické strany, politického hnutí nebo jejich koalic. Jak plyne z odůvodnění tohoto usnesení, obě varianty mají své výhody a nevýhody.

[96] Výrok o nákladech řízení je odůvodněn odkazem na § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož na náhradu nákladů tohoto řízení nemá žádný z účastníků právo.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. listopadu 2016

Tomáš Langášek
předseda senátu